1595

GEORGIUS Jerzy Radziwiłł

Miseratione Divina Tituli S. Sixti S.R.E. Presbiter Cardinalis
Radziwiłł nuncupatus perpetuus Administrator Epatus Cracoviensis
et Ducatus Severiensis Dux Olicae et Hiesmies &c. &c.
Universis et Singulis Gratibus et futuris Notitiam Gratiarum habituris
Significamus quia Nos attendens Nobis et Universo gregi in quo Nos
Spiritus S. posuit Episcopum regere Ecclesiam Dei quam acquisivit San-
guine suo. Anno Domini 1595 Sua Novembris Visitationem Ecclesiae Collegiatae
Sendomiriensis aliarumque Parochialium et Conventualium aggressi sumus.
Quam cum ad 4 Decembris continuaremus inspectis omnibus et Singulis
ad dictas Ecclesias pertinentibus factaque diligenti inquisitione de omnibus quae ope-
rentur tam in Clero quam in populo Correctis quae Correctione indigebant
reformationem quae sequitur de Templo Divinis Officiis Praelatis
et Canonicis eorumque Vicariis et reliquis Ecclesiae Collegiatae Monasteriis Man-
sionariis Religiosis et populo fecimus. Quam ab omnibus teneri et
Servari in Vitae Sanctae Obedientiae et sub Canonicis poenis autoritate Nostra ordi-
nata et Apostolica qua hac in parte fungimur districte praecipimus.

DE TEMPLO

Caemiterium inprimis ut infra decursum Unius Anni meliori ordi-
ne sepiatur in Circulum septa ducentur et Canonici et alii qui Domos in
circuitu Caemiterii habent curabunt quod etiam per Sanctuarios
ubi opus est complanari mandamus.
Sues a Vicariis et aliis quibuscunque in Caemiterium non immittan-
tur si quae Caemiterium ingressa fuerit et per Scholares aut San-
ctuarios comprehensa quaternis grossis ab eis redimatur vel hospitali
cedat. Ossorium altius extruatur remotis fulcris e ro-
boribus quibus nunc suffultum est.
Fabrica Nobilissima Templi ut Sarta Tecta Conservetur. Vene-
rabile Capitulum providebit per Procuratorem suum. Quae ut nunc.

1

est Reglecta &c. dixit subscriptas summas reparari non pt̃ ꝺcos Vicarios
sitibus prelatis Statuimus & Ordinamus tasam pecuniam qua in Synodis Ca-
pitulis recepta est florenos 200 Prelati et Clerus ad Festum Circumcisionis
Dñi persolvant sub Censuris Ecclesiasticis contribuendas extraordinarias fa-
ciat et suas grossas de florenos solvendas hoc modo.

Radus Dñus Scriptus floren 20 Radus Dñus Decanus L 11 |20
Radus Dñus Archid flor 6 |20 Radus D. Scholens flo. 6 |20
Radus D Cantor flor 20 |20 Cancellarius Eccl. flor 16 |20
Fundus Turbia flor 30 Custos Ecclesie flor 13 |16 Kmarch. L 8 |10
Kobiersiki L 6 |20 Radoszyce L 1 |20 Pietany grossi 15 Decan.
La Regas grossi 6 Fundi Bielcow L 1 |20 Mysłow grossi 24

Summa facit 171 |15

Ex qua pecunia tectum supra Sacristiam supra Vestibulum et alias
ubi reparatio indigent reparentur

In primis ingressum templi ab Occidente sublatis gradibus extra templi
parte Valvis Vestibulum cum pavimento templi exequatur et ad es
aliquot gradus decenter ex lapide constituantur Valvis novis condign.
ostium corpus templi tumulosum predictabus obstrua extinguatur de-
poliatur et exoneretur.

Circa Altare maius ad partem dextram Sacristiam constituatur ef-
fossa lotoria et muro cooperiendum in qua ejusdem fenestella seu cancel-
lo fiat in muro est tubulus seu canalis fiat per quem aquae lotionis sanctuarii
Cineres hominum et reliqua horum projuantur quod minime locum decenter exor-
detur et claudatur

Scrinia et quod ad altare maius deposita reperimus tolli omnino et in
ut post hac nunquam ibi collocentur pretereunt sub Epitaphio Abbatis
privilegia quod antependio et tabolea textum locis predictis ne protente
quando clerus et chorus sculptus locus pulpiti ad altare maius collocatus erat
eius quod dicebatur a vicinibus pro Sancto honorari tolli et pulpitum loco
eius pergat ussibus.

In turribus eius ingressus quod est in muro Altari adjungitur fiat receptac
cultus reliquiarum Sanctarum in quo easdem deponi et more Ecclesiarum
fenestris Cancellis et Velo obducatur, Diebus autem Dominicis et festivis
aptas mandamus haberi.

Gradus ad Tabernaculum Tribus Seq. commodiores aptentur. exciso
lapide à pariete, prominente in quo Vetus Tabernaculum collocatum fuit.
Nemo Sacrum de Ecclesia Cathedrali sine duobus Assistentibus sub testimonio acci-
piatur et obsignatum, per Sacerdotem Vel Clericum deferatur, unde ab
eisdem accipiant. Quod si cum Tribus Sacratis sed in alio loco separato ser-
vari debet.
Lampas continuo ardeat in Ecclesia ante Tabernaculum Tribus Sanctis ar-
dens Cappis per dies Cines dicti vasis bene pleni per Hostiensium asservetur.
Altaria a parietibus avertantur tales et alios quibusvis et rationabilibus
de causis sint: et si sub eis ossa mortuorum de alia deposita quibus in Tri-
tate ea capella reperiuntur: tres pro dignitate tanti operis appareantur diver-
sorum colorum secundum Scripturas Romani Missalis in festivitatibus Dedicationis
Ides templi panniculatus frequenter. per Sanctuarios purgari curabunt
In altari Missarum Dñi Cappis fractus erat, idem altare Cappi-
dem novum reponi mandamus quem Honestum conservamus.
Imagines quibuscumque Vestimentis indutas denudent inspectationibus ex-
stabant, ita opprobrij potius aut superstitioni occasio Gibeah antiqui
Pupinus put in examen vocata sunt.
Symonus Iugo Vivianus Maria cum S. Stanislai imagine comunctis
effigie quae in medio templi pendebat: deinde imago Salvatoris Mariam
Covarrubias quae in Cancellaria stetit in primo templi ingressu col-
locatae sunt: tum Imagines Vestitae et pulvinibus obvolutae pisci-
nus Dñi. super sepulturam eius collocatae. cum imagine Sumentis
tis in Sepulchro iacens: tum et ex altera parte S. Mariae in Sepulchro
deposita. Ipsa autem Sepultura decenter ornata sunt: et Christi qui
no deposito Tribus Sanctis Sepulchrum Christi. Pio 4to Vivendis pro re-
movia Christi in horto ovan et denuo fonte quoted magis destinatum.
Horologium Sine quo horis Cappis vitè absolvi possunt Provid.
Cappi quae primum compareat ita ut et ext. et in templo hora examen.

De Thesauro et Suppellectili Sacra.

In Sacristia electus qui non sunt necessaria et combustis de diecesi
ita dein et secundum ordinem disponantur mundè conservetur Vicecus-

stos ex Consilio Prælatorum residentium providebit.

Item cavimus suppellectilis Ecclie vestis scil in Servitio Capituli aliud ap: Vicecustodem in quo Sissus Altaris in Ecclia stant postremodem, et quod eius Consuetta sunt expungatur et quod deinceps accessorat consuetatur.

Item Statuimus Privilegiorum tam cerarum quod aliarum Ecclie personas quas quod ad Vicarios et Mansionarios spectant Custos habeat Vicecustos, cum alia Custodia concedatur. alius Provisor Capli Vicariorum et Mansionarium.

Privilegia olim istius Ecclie judicum vigiliis possunt in Quas Volumen istum tam diversum describatur. ex quo sine omnibus detrimento Ecclie possit ja quis est. Quem habeat Reverendus Dominus Matheus Dei Prepositus Secundus in eiusmodi rebus reservato consultissimus.

Approbata Clavium quibus Romana Ecclia utitur pro diversitate temporum adversa celebrantium Vicecustos quisquis et secundus tabellas unicam Missale Romanum Antuerpiæ editum descriptas et signatas ebus in prioni Sacristia exponat quovis Custodiam Sacristæ et Sanctuarijs committat in quos Sanctuarios Vicecustos pro tempore exas, in ctuarijs committat quos Templi Minores prædicti Jurisdictionem delegatam Ut quod ad templi Minores

Ad festivas Solemnitates Sacristæ Fores Portales aperiantur: quæ vbi fuerint apertæ Sanctuarij in Sacristia quod habeant cum Cruce Pallij in medio Altaris bat sub extra, in Armario ejus pars D. Custodes exhibeant Dominicæ Cruces et Patenæ simul ex argenteis Fragelatis in Thesauro Ecclie reparis pro Processionem Capli quamprimum reparentur.

Pixis argenteis quæ habeant in Thesauro Ecclie assignabuntur in Tabernaculo ponatur: Ut si qua Virgo Sancta ad aliquem infirmum defertur sit, in altera Sancta in Tabernaculo remanent propter pro- cubi adorandæ.

Candelabra argentea et pulpitum argenteum huic per Magdalenam D. Rythmastri ad altare S. Crucis asservatum sit: duobus stipulum: ornatus Dei olim et Cultus eius decoreo ad manus altaris deferun.

Angelli stantes argentei et crystallini Prælatis et Canonicis celebrant scapen alys vo Sacerdotibus diebus Dominicis et Festivis dari debent quibus eis quales vel continuant adhuc servicio expungentur per Vicecustodem aut pro eius Sacrista exequantur.

uces accensas ogens astigni in Thesauro Eccl[æ] inveniens quæ habeus
Solemnibus ad Vesperas adhibeat, et quidem ad eas Vestes sacras
et Eccl[æ] dotis.

Pars mundus et necessaria Vestimenta pro Sacerdotibus quam pro Ministris
Lauream etiam tam ad missam Horis quam Officium Nocturnum ex Capellis
et per Vicecustodes, providebat, et ea Capellis singulis communicabatur. Procur
optime mebebat pannos, candelabra, feretra, cam tabernaculis, alta, quæ ante
pulpitia extruebantur tempore Nocturnorum Horum.

Libros in Nocturnis continebat. et Custodes in Hanc cellam portabat
Hulles et Tapetes Eccl[æ] ad usus prophanos non accommodatur sub pœna excom
Reliquiarum quæ habeatur in Ecclesia, Vicecustos publicatos Catalo-
gum det. et denunciatur populo prout quam expositio solet propter de-
votos in populo excitare.

Bibliotheca Eccl[æ] libris cibus compositi per Radum D. Gasparem
Muhoczki et Mathiam Klosiusk[i] Parcos in Thesauro Vel in armario
in Sacristia Missionarium quæ eis adjudicamus quod disposi-
ratur. cumq[ue] Inventarium fuit, id[em] ad Festum Epiphaniæ Dñi renova-
ratur.

De Divinis Officijs

Officium Nocturnum et Nocturnus e Breviario Romano semantur re-
ctis canonicis absolvatur.

Semper Missa tam de Die quam quilibet Votiva, aliæ etiam pro defunctis
ex Missali Romano non ex aliquo alio celebretur quia ipse in Ritu Eccl[æ]
Prædicæ Sedi Apostolicæ Receptus est et consuetudinem antehac prorumpe-
at eos qui Eccl[æ] Catholicæ utens in admittendo Sacrorum Coetum
aut pro libito omittere aut in nonnullis alios mutare dicunt.

Nullus ad celebrandum in Ecclesia admittatur: nisi prius per Radum Dum
Gasparem Cichocki in Sacerdotijs examinatus et approbatus fuerit
Verba in Missa observentur Officio interlecta omittantur Vt in Kyrie.
eleyson et in Gloria in excelsis et alijs

In libris utentibus qui ad Cantum pertinent Radus Dñus Cantor.
judices secundum Breviarium Romanum et Missale correcta et qui
desunt ex Gradualibus et Antiphonarijs suppleatur curet. Lud ordinis Exhor:
nario clara Voce legatur.

In Scholis militia oleva in officijs decantand cometa et reperiatur quod. propriis Sacerdotibus committat provide Statuimus qd Scholæ Singulis diebus Missam Conventualem cantat et Vesperas Solemnibus diebus Matutinas nisi: Legnas autem horas Tertiam Sextam Nonam Vicarij decantent exceptis Diebus Dnicis in quibus pro Missa Rosarij Scholæ cantari debebunt. A quarto autem die Octo ad Vitia admittantur Vicarij Vesperis istbrevit et Completorium cantent.

Diebus Dnicis et festivis omnes Prælati Canonici Vicarij et Mansionarij cum Cruce Scholæ residentes Processionibus et Officijs divinis interesse teneant quibus in habitu Statui suo competenti secundum Veterem Cathedralium Ordinationem et Consuetudinem Prælati et Canonici Vicarij in choro Mansionarij in altioribus

Collocationibus stent ordinate et Silentium teneatur sub pena duorum grossorum In choro nullus Sacerdotum Colloquia iocos risus strepitus aut contentiones alijs offendat, precibus sed ore attente et devote ovans alijs exemplum ovandi et in domo Dei decenter versari ordinat.

In Festis Divinis officijs nullus Sacerdos aut Clericus sine tonsura aut superpellicio in Ecclesia inveniatur: qui tonsuram non habuerit, abbas cappellon expellatur: qui Vo sine superpellicio inventus fuerit ipso facto et Prebenda privatus una Ecclesiæ Aris Catholicis statuta.

Tonsura Sacerdotum hostiæ Maioris amplitudinis ex æquare debet Canonicorum hostiæ minoris Item populo Diaconorum, paulo maior Clericali: Diaconorum, paulo minor Sacerdotali et Singulis sabbatinis Mensibus renovetur.

In diebus omnes duas Ecclesias invehuntur binæ in modum Cruciis ordinate deferant in hyeme pilios utentes Vo more laicorum extra subditi Ecclesiæ deferant in hyeme pilios utentes Vo more laicorum extra subditi

Si dubitamus oes et Singuli horas Canonicas attente ac devote et Breviario Romano recitativos diu ad hoc electi sint ut pro populo orent et qui non orant fructus amittant Nam diei vade Matutini medium: partem Completorium et Psalterium Vesperarum partem. Et est in tem vide Si vacare horarum diurnarum Sextam partem. Et est in diurnarum omnium medium partem. Hortamur oes et Singulos ut Festis diebus Dnicis et festis solemnibus, si aute Labuerint obbedientiæ tam frequenti ut suo munere satisfaciant Missas celebrent quibus tenentur Iudicij Sess: 25 Cap 14 de Reform

In quibus orandi et sacrificandi officijs ut cum maiori sua populi et mortuorum utilitate versentur: nullus sibi conscius mortalis peccati quantumvis sibi contritus videatur absq; praemissa sacramentali confessione celebret: modo non desit copia confessoris et necessitas celebrandi non urgeat ut est in Cond. Trid. Sess: 13 Cap: 7.

Optandum tamen est ut octavo quoq; die confessionem peccatorum faciant.

Indulgentias quae pro adiutricibus manibus concessae erant huic Ecclesiae et alijs quibuscunq; declaramus abrogatas: alia autem pietatis officia quae ad quaestum non pertinent facientibus 100 dierum indulgentiam Authoritate nostra ordinaria concedimus.

De Praelatis et Canonicis

Rndus Praeptus primus in Ecclesia hac Praelatus et Praesidens ad eum spectat in Capitulo proponere quae ad Divini cultus augmentum disciplinae et honestatis in Ecclesia et inter Sacerdotes conservationem pertinent. Ille primo sententiam dicere aliorum sententias excipere ex pluralitate concludere concluoenq; exequutioni demandare, et in Capitulo de exequutione decretorum praecedentium Capitulorum sollicitus esse debet. Officium praeterea eius ad temporalia et ea quae sunt fori se extendit: sicut Decani ad ea quae sunt Chori. Insuper diebus solennibus quibus Episcopus in sua Cathedrali Missam celebrare consuevit ipse in Collegiata celebrare debet. Cura quoq; animarum in arce Sendomiriensi ad eum spectat quam per Viceptum suum antiquitus exercet.

Rndus Dnus Decanus secundus Praelatus qui Archipresbyter in Iure vocari solet. Eius officium est videre, ut in Choro omnia suo ordine procedant: ideoq; Presbyterorum est caput: ille omnes Vicarios instituit corrigit et incorrigibiles destituit ipse in Choro primus et ultimus esse debet. Habet Vicedecanum qui vices eius in Choro implet. Absente Praepto in Capitulo et in Ecclesia praesidet.

Rndus Dnus Archidiaconus tertius Praelatus Ecclesiae Archidiaconatui suo subiectas quae adnumerantur de triennio in triennium visitet. In visitatione correctioni Cleri, Parochorum disciplinae emendationi errorum in Ecclesiae et Sacramentorum administratione sedulo intendat: fundationes redditus aedificia thesauros ornatus Prophanationem videat de iuventutis

4

institutionis et exercitia in scholis Grammaticalibus iuventutem. Docebit ac Pater=
noster, Ave Maria, Credo, Decem precepta, Confessionem,
Gradual, ac reliqua sunt ritus ecclesie, puberes erudiendos. Socios Visitatoris adhi=
bebit Decanos Ruralis et ys excusem. Committat: Manere ad Guardie=
-ferie; ea tempestate qua celebrata sunt hostie et Deo exponat Corpus Dominicum
Visitatoris obit, refectionem quotidianam percipere debet non alibi ac si civitas
Eadem resideret quia hoc eius officium est nec Vicarium in choro habere
tenetur. Et quia ex Primicerio et Sacrorum Custode Theologia
vel Juris Doctor esse debet ideo eius etiam est muneris nonnulle lectiones si=
gnis fiat contra Canones si quid sunt Prelatorum vel contra rectum cultum
Reddus Decanis Scholas quartus Prelatus. Scholas et instituendis puero=
rum curam ac eius structe: et instituatur in doctrina Christiana et omni li=
berali disciplina et ne legantur ex obscenis et infide suspectis autoribus: et ideo
semel Descriptum sine Fraude Doctor vel alias ad docendi et idoneus ob=
Habeat Magistrum vel saltem Baccalaureum idoneum ut teneatur.
et Scholas Pueros tractare consuevit. Habeat etiam Vicarium qui lo=
eius Officium expleat.
Reddus Lectur qui in Canonibus Primicerius appellatur quia
tus Prelatus qui Cantui preest et ad Compositiones audiendas sit
Compositus et sit Simplex, festis Comunibus, non Structus, Graecis.
Cuius est Horas Chorum regere et librorum virtualium qui ad Chorum per=
tinent curam habere. Habet Vicecantorem qui in Choro regat Cantores eius
Reddus D. Custos seu Thesaurarius Sextus Prelatus habet curam
Vasorum Sacrorum et Vestimentorum Luminariorum etiam Pueri et
pro necessitate supponendorum. Pulsationem etiam Librorum et Scriptu=
rum custodiam ad eius spectat. Et quamvis Vicarius Thesaurii Vicecustodem
habeat qui illorum loco eius vicem gerat: tamen ille pro onere suo debet Sacri=
stas Diaconos admonere diligenter Ministros fideles et idoneos qui eccle=
siam in psallendo officio pro eo laborent: et ipse per se Scholas aliis in
Capite quidem Thesaurus Visitans, Videat quid ad reparandum quid mutandum
Habet Jurisdictionem in Sacristanos qui ei subsunt Clericale premat
et habitus, ac leges diversas deferant cuiusdet.
Omnes in Universum Prelati et quia quia sunt humanarum Rectores et Gubernatores
Quattuor horum Sacrificiis Divinis extractus pro tacent: et videant huiusmodi officium
bene et sacrificent Reddus qui in Choro est.

Sed quia aver hanc Ecclesiam pauperem residere solent ex qua causa cultus diuinus minuitur hospitalitas in ejus locis debita non observatur Ecclesia Lamacensis detrahitur et horum quæ careas defensores absentes in universis suis et liberè multiplicabitur collaborent et minus patent dictorum Archidiaconi et Scholastici et nostra Archidiaconatus Archidiaconi et Scholastici et nostra Archidiaconatus Archidiaconi et Scholastici et nostra Archidiaconatus

Cancatus fundi Kunicze lt annui puentus ℒ 250 ex his Sextam partem pro distributionibus assignamus ℒ 41 | 20

Cancatus fundi Kobierski lt annui puentus ℒ 200 ex his Sextam partem pro distributionibus assignamus ℒ 33 | 10

Alij Cancatus quia puentus aut nullos fore, aut ad tenues habent nulla pensione onerare eos potuimus

Ex antiquis Capitularibus redditibus puenient fere flor. 500

Quae omnia in unam collecta summam faciunt ℒ 1325

Ex hac summa in primis pro fabrica singulis annis seponentur ℒ 150

Pro alijs Capitularibus expensis ℒ — 100

Praelatis et Cancis Septimanas suas celebrantibus per annum ℒ + 52:

Septimanatim interpretes et Divinis interessentibus distribuendi ℒ — 19

Pro summa ℒ 1000, per Rmum olim Cromerum Epum Varmiensem Capitulo donata et 700, a Dno Szeminski acceptorum, reddito praeterea praedio in Pradnik poterunt comparare bona Vicariorum Ecclesiae quae singulis Annis reddant ℒ — 200

Cuius summae partem unam interpretes pro Capitulo quali distribuentur aliam partem in augendas distributiones quotidianas convertentur decernimus

Illos solos pro praesentibus habentur distributiones quotidianas lucrari debere declaramus qui singulis diebus Missae Conventuali et Vesperis in Choro interfuerint. Si quis Missae tantum aut Vesperis tantum interfuerit mediam distributionem partem lucrabitur.

Declaramus etiam interpretes numerari debere Archidiaconum dum Visitat Archidiaconatum suum, Praelatum et Cancum infirmum qui Confessiones audit vel qui in Ecclesia aliqua intra Muros Sendomiriensis Concionem habet aut Missam celebrat Dnico aut Solenni die vel qui in negotio Ecclesiae a Capitulo mittitur vel pro defensione fundi sui ad Iudicia cum satu Capituli vel eius Procuratoris discedit.

Si quis ob pestem quam Deus avertat vel ob aliam causam unus tantum Praelatus et Cancus resideret circa Ecclesiam distributiones in tres partes dividantur una sedat residenti duae serventur in Scholam Vicarios et alios circa Ecclesiam pro arbitrio Capituli distribuentur. Si duo tantum duas partes dividant: tertiam servent: si tres accipiant totum.

Actum ut Ad Tertias seu Vesperas Sextas pars pulsatus in poste-
rum sine difficultate ad viarum Procuratoris pronunciat. Statuimus
ac quibet Prelatus et Canonicus aream recepcionis suam in Capitolio
le faciat demarcatum

Item ad Ad Litanyeha quod Juvenes et Consuetudines vat-
rales antiquas et approbatas tunc fuld' et deque Statutum de
presenti pro distribucionibus quotidianis annuatim solvendis de fide servabo
Statuta capitularia et Decanus quod ad divina fuld' pertinent et ab
ibi Prelatus et Canonicus in hac Ecclesia inviolabiliter solet in Aris Capellanus
sive alio ordine sparsa comedunt: ea per R. Joannes Fortuna J.V.D.
Scholasticum Cancellarium et Auditores suos in brevi Volumen col-
ligi mandavimus: quod collecta et diligenter examinata authoritate nostra confirmabo

Prelati et Canonici ordine quisq; in Septimana sua Officium Ecclesie pera-
gant Septimanarii Vicarii explemisse censeantur quotidie tres Salten. Mis-
sas in Septimana absolvendi vel cuivis laboris Honorarium habebit.
Quod si quis per se aut per alium Canonicus vel Prelatus in Septimana
sua celebrare neglexerit pro qualibet die unum florenum pro fabri-
cia Fuld' applicandi.

Quarimus de Inscripto Concil. Trident. Sess. 24 Cap. 12 omnes Dignitates
Officia per se obtinentes tenentur ex antiquis ordinibus receptis et
Inscripta per Vicarios eas semper absolvere? Consuetudinem hanc
vitio tenemur de Singulis Prelatis et Canonicis quotidianis festum Pascale
suos proprios Vicarios habeant. Qui non habuerit pena 20 Thalerorum
Vicarios applicandi pauperibus.

Capitula celebrent Singulis Septimanis sive selecte de diversis
officiorum juribus interesse teneatur quod semper observare Actiones
tractari cipiant: et omnes finiat. In eis per Prelatum primo semper
Synodus deinde tractus proponetur.

Qui Vocatus ad Capitulum non venerit destinatum privatus puniatur.

In Capite jejunii quod post Festum Aschae V.M. celebrari solet
maiora negotia de jure Statuti totius Capituli concludi debeant.
Qui de his interesse teneatur sub pena ad arbitrium Synodi contra de-
linquentes sancita. Bona Fuld' tam Capitulum quam Prebendas
vitam suarum fideli cultui et timori: quo ordi et in melioren Cordoes

deducere contendant ut iuvato obligentur: nec ea distrahi aut a vicinis occupari patiantur.

Domum dignitati aut Cancellariae suo antiquitus annexam quisque instauret tanquam propriam. Qui domum non aedificaverit aut collabi passus fuerit per annum a beneficii sui administratione sit suspensus: et proventus anni pro domo reficienda convertantur per ordinarium ad dela oen Capli.

Et quia aliquot domus peritus sunt desolatae monemus oes et singulos ut intra triennium reaedificare curent: primumque et secundum annum pro materia necessaria comparare tertium pro aedificando habeant.

In domibus suis mulieres suspectas habitare non patiantur cum non modo a malo sed etiam a suspicione et occasione mali abstinendum sit. Hospitalitatem tamen quam consanguineas non prohibemus. Dum absunt non saecularibus multo minus haereticis sed fratribus domos committant.

Anniversaria pro Praelatis et Cancellariis defunctis qui aliquam in eam Ecclesiam beneficia contulit singulis quatuor ~~septimanis~~ Anni temporibus secundum laudabilem Ecclesiae huius ordinationem obeant. Similiter Anniversarium Reverendi Petri de Dambrowka Praepositi Sendomiensis Tertia Junii postridie magnae Indulgentiae singulis annis expleantur. Iuxta veteres obligationes Anniversaria item duo pro Reverendo olim Martino Cromero Episcopo Varmiensi unum post Capitulum generale aliud 25 Aprilis et si quae sunt alia.

Secreta Capituli quia omnes ex obligatione Iuramenti sui servare tenentur statuimus quod si aliquis secretum Capituli revelasse convictus fuerit: distributionibus quotidianis per annum privetur, et ab ingressu in Capitulum similiter per annum sit suspensus.

Et quia in hac Ecclesia frequens est Clerus: statuimus ut praedicator casus conscientiae aut materias controversas Sacerdotibus semel in septimana feria 6ta post completorium in Capella Mansionariorum explicet vel saltem lectionem aliquam piam ex aliquo praeponat cui lectioni oes Sacerdotes civitatis interesse teneantur sub poena unius grossi per officialem exigendi.

De Praedicatore et Poenitentiariis.

Cum praedicatio Evangelii in Ecclesia Dei sit maxime necessaria ut Ecclesia haec praedicatorem idoneum facilius habere possit statuimus ut praedicator pro tempore existens ultra altare S. Crucis et Mansionariam ei antiquitus incorporatam habeat ex Capitulo distributiones quotidianas cui et

tamen

tias Hor. proxis Vacationes Cappellanus ex Collegio Soc. Jesu Confessus
locum exquiescendi habeat, poliicemur.

Quis hoc fungetur Officio docebit populum quid sane omnibus necessarium
est ad Salutem, annuntiabit cum brevitate et facilitate Dominicis Vitia
fugienda et Virtutes quas sectari oportebit: Ut plenius Christiana
Charitate et Pietate plus consequi valeant. Ipse etiam Ut opus fuerit
Sacrum Decalogum explanet Symbolum Sacrum Decalogum et Sacra
menta Fidei Sanctæ vitia Scelera pro temporis modo explicabit, tum
Virtutes et Scelera contra insurgentia; tum se non tam homini sed peccati dio
Facere curabit, Nemines apte et distincte enumerabit. In quibus Ut
pauci sunt, peccant populus animadvertet: in iis exactam Vitæ pœ
nitentiam ex Populus frequens ad pœnitentiam et ad frequentem usum
Sacris Sacramentis excitet et adhortetur. Festos dies et Dominicas annuncient Ultras
horas nec protrahant Concionem.

Duobus e Patribus Gaspare Sanchez et Matthia Alexandri et Pracho
catori, protempore existente Curatis et Vicariis Lucæ de Oborantii Vi=
centio et Gaspare Sendomirien examinatis et approbatis facultatem
dandi audiendi confessiones et absolvendi etiam in Casibus Sedi Apostolicæ
reservatis excepto in quos Nobis, seu successoribus nostris Specialis
Mandatum Sanctitatis Suæ Bullas Cruciatæ et alios Apostolicos Indultos
quos in Casibus Sedi Apostolicæ reservatis forsitan absolvant. Cavere
Pœnitentiales reservatis teneantur Singulis Primariis Campanæ satis;
facere injungere Valeant Similiter Pœnitentibus Ut promptius et
libentius quod Illis injungetur Gratis. divinum explanare: quam Hodie Pe:
nitentiæ Sacramentum, grauissimum antiquorum Patrum, plures in mtiores Con
mutant et Casuistæ. Debunt operam 24 Sigillo diebus mane in Ecclesia
Confessionalibus adjuncta sedeant et Pœnitentes occasem confitendi
Pœnitentiam habeant: et duas Confessionis audiendi occupabunt Uno Spa
tio in Choro Cæsenæ debeat.

Parochus aut Quadragesimæ et Sequentibus. Populi Concursus
Rectus D. Decanus et Vicarius duos alios per eum examinatos et
approbatos assignare poterit qui alij Sacerdotes Parochi in Casibus
sibi non reservatis absolvant.

Veteri Consuetudine receptum deprecabimus in hac Ecclesia quod Fa
Sto Magno Patrono Officium recitetur: id propter ne
ipsius reverentiam aut assistentia Prælatorum Canonicorum Vicariorum et Mansio
nariorum solemni Ritu in posterum frequentes.

De Vicarijs

Vicarij Officijs divinis Ecclesiae diligenter intendant iuxta Statuta sua contra Negligentes praesendo.

Matutinum integrum cum laudibus semper decantent exceptis festis Solennibus in quibus Schola illud Cantabit.

Martyrologium in Romanum ritum in Prima recitetur

Tertiam Sextam Nonam ijdem Vicarij Cantabunt et Missam suam Votivam Secundum Ordinationem diebus autem Dominicis quibus Rorate a Vicarijs cantatur Schola decantare tenetur Tertiam Sextam Nonam Missam autem Conventualem Schola semper cantabit.

Horis pomeridianis Vesperis quas Schola decantat adsint et Completorium ipsi canant: Ipterque in Solennibus Festis in Matutinis et Vesperis omnes interesse tenentur reliquas horas quaterni decantent.

Praeterea Corruptelam per Vicarios in ea Ecclesia introductam fuisse deprehendimus: Ut unus et idem Vicarius Sacerdoti celebranti ministranti Epistolam et Evangelium cantaret Quare ne hoc in posterum fiat Statuimus Ut semper unus sit qui Epistolam alter qui Evangelium canat: nec unus utriusque Officium faciat.

Capitula Singulis Septimanis faciant in quibus Errores fraterne Corrigantur negligentiaeque Notentur ut circa divisionem praesentium Communium Commodius per detractionem portionum negligentiae puniantur.

Fraternitatem antiquitus a Rmo olim Petro Vis Epo Crac confirmatam renovent, eiusque Officia diligenter obeant ut oranti pro invicem omnes salvent.

Fundos suos Vindicent ut pro Iuramento praestito tenentur in quo a suis Praelatis ut invenitur hortamur. Domos item suas reficiant si neglexerint, a Rmo Dno Decano admoneantur.

Ut ac Cohabitatione mulierum quae delinquere occasionem aut certe male audiendi plerumque praebet Familias liberentur hortamur. Ut Mensam Commoenem in domo Unius Vel alterius qui honestam Familiam haberet sibi instituant cum exploratum sit longe minori Sumptu Communem Vivi posse.

De Mansionarijs

Mansionarij statuta sua in omnibus serveant Capla Singulis Septimanis celebrent in quibus item errores fraterne corrigant per Praecentorem: et intentur negligentiae singulorum ut circa divinorum Communium proventuum et detractionem portionum negligentes puniri possint

Mulieribus ne conducant Cellaria in domo sua ac ne alias admittant mulieres suspectas in domum suam, quod si aliqua honesta mulier venerit: ante ostium vel domi aperto ostio et socio adhibito expediatur

Domus Claudatur semper tempestive ideo prohiberus ne quis habeat Claves privatas ad aperiendum domum sed clausa domo Claves ad Praecentorem vel Seniorem reddatur.

Et quia pro ornamento et Commodo Capellae ipsorum sacristiae ipsis admaximus: Volumus ut eas Sartas tectas cum ex parte Conservent: Simili et Domus fabricam praedictaque sua quod ut facilius succedat: Singulis annis e proventibus [illegible] 30 Marcarum in Scrinium seponant: Decem pro domo et Capella reficiendis Viginti pro Instrumentis Praedijs.

Sandomir. Eccl.
Visitatio p. Emi-
nentissimum Card.
Radziwił.

1595

Nro 254 l. a

Mauriciana.

REFORMATIONES SACRO ECCLESIJS

Samodmien Ciuitatis, ab Illmo et Rmo Dno Bernardo Mauciowski Episcopo Valorien et Duc. Seuerien ex Visitatione earum Anno Dni Millesimo Sexcentesimo quarto Mense Martio facta, relicta, in hoc Acta Capitularia, ne tractu temporis depereant, inserta.

DE TEMPLO

Cum domum Dei decoat omnis tam interior quam exterior araditudo et honestas. ideo Volentes in executionem deduci ea quæ à prædecessore Rmo bonæ memoriæ Illmo Cardinali Radzivilio pro reformatione huius Eccle pie et utiliter constituta sunt, præcipimus. Et Cemeterium quod nihilominus ut antea animalibus pervium deprehendimus, antequam domus Canonicorum combustæ restauretur sepiatur hoc modo. In primis porta emissa Ciuitati patens claudatur deinde ab eadem sepes ad domum Vicecustodis, indeq; ex altera domus eiusdem parte, ad sepem areæ domus prædictæ duabus hastis à duabus partibus domus eiusdem Vicecustodis propter accessum plebis et populi ad Eccliam, erectis ducatur, pœna, contra id committentes in idem Cemeterium animalia, in sua solutione permanenti.

Volentes magnopere Sectam hanc tanta magnificentia extructam et dotatam principum nostrorum liberalitate plurimum in. fabrica atq; apparatu regiis originalibus tandem muniментis fundationis eius cognoscimus, ad reparanda fabricæ eiusdem, paramentorum, cæteriatq; aliorum ad laudem Divinam in ea persoluendi necessariorum comparatione, et subsistentia, post fundationem cuiusq; dignitatis Canonicatq; et Prebendæ speciales, prouentus est illis Tabulæ et Decretis assignatos esse. Quamobrem prohibemus ne idem prout hactenus fiebat, in quasuis distributiones aut impensas Capitulares nisi forte occasione earundem Vtilarum faciendas, sed in eum duntaxat ad quem primeva institutione sua destinati fuere usum conuertatur: Annus gratiæ iuxta consuetudinem per Prælatos et Canonicos Eccle huius, non obstante priuilegio protecta Prouincia a Sede Apostolica super hoc concesso laudabiliter et solite inconcussam iuramenti corporali firmari ab eisdem solita, annuentes hac in parte etiam votis Prælatorum et Canonicorum interessentium huic Visitationi, quo tutius decoretur domus Dei pietatem Decessorum suorum æmulari cupientes innouari id a nobis postularunt. Statuimus et decernimus Successoribus Successoribusque eorum in Sed prædicta Fabrica Eccle soluantur. In primis autem ex eisdem Fabricæ prouentibus tectum templi multis in locis fatiscens cum magno periculo testudinis, obscurum restaurari, parietes

eius-

eius interno a pluentibus, sine lesione tamen picturæ antiquæ emundari et
coopiri debbeat. Fenestras contractas reparari, hinc ad festum Katherinæ
B. Mtis. proximum sub pœna in præfatum decem, in Cæcum autem quem
libet quinq; marcarum extendend mandamq.
Pulsum item et Cimentum Ecclæ apportentur pauimentumq; adminis
semel in qualibet hebdomada, aquisquilijs per sanctuarium repurgentur.
Horologium et si iuxta Reformationem pilarum extructum habetur, quia
tamen milchis est eius usus, et defectum magistri qui illud gubernet: pro-
cipimus et Procurator Capli pro tempore exnte, sub pœna decem Mar-
carum de Magistro eodem prouideat et eligat horum pro ipsius antiquitas
ordinat, ab eo non alienand. Venerabile Sacramentum semel ad minimum
intra quindecim dies veneretur, et dies venerationis eiusdem in pecuniali
tabella apud Cborium appensa describtus habeatur.
Laternæ duæ cum velillis pro committendo cum luminarijs Corpori Sacra-
mento, cum ad infirmos deferetur emantur. Cerei item ad Celebrant
Sacerdotibus ut hactenus, non deprehendantur sed a Procuratore Capli in
sufficientia suppeditentur. Feramenta nova cum amplioribus et decenti-
oribus figuris prospiciendis hostijs quamprimum emantur et farina mun
dior quam hactenus linumq; melius hac mundius, a lice Custode procuren-
tur sub pœna suspensionis per Officiem Num Sardomin in quam eatem
denda. Quia Capisterium in hac Ecclæ plumbeum ita accommodatum
reperimq; ut ex ipsum a situ et squalore, et aqua Capitismalis a pin-
guedine et mucore facile repurgari nequeat; Volumus ut ahenum
decens et ammundabile, in quo aqua Capitismalis intus teneatur ad sum
mum præfixi Pentecostes comparetur. Confessionalia plura ad
minus alio posterea quæ sunt erigantur. Constitutionem de adferend
oleis sacris quotannis et Ecclæ nræ Cathedrali declarand, mandamq;
Vt tres lagenulæ stannea in sacristia habeantur, quibus vicecustos sub
pœna suspensionis, pro festis Paschalibus, per Sacerdotem vel Clericum
differi eo inde cuiet, usq; post quam ad Capellam Virginem prope Cracovien
sub Castro Venetiis, deputatis illis in dicta Capella, Vicecustodi de sui
adventu significet, qui illa cum aliquot Clericis et luminarijs debita
ta Reuerentia debita inde ad Ecclam deferat et postmodum pro alijs
circumstantijs districtus huius Sectis, gratis disponat. Ea quæ ab
per antecessorem nrum de scrinijs nominand et sacristia auferend alijsq;
impedimentis amouend, supellectilia in argento quam de paratis sacerdo-
talibus, ac seruand et procelebrandis disponend, locis sacris perpur-
gandis ordinata quidem sed hucusq; minime impleta sunt deducibi in
executionem. cupientes, ordinamq; Vt hus omnibus Vicecustos et Clerici
ad quos pertinet, quamprimum satisfaciant, sub pœna quinq; Marcarum
per Officiem

per dictum nrum Sandomirie, inquentibus eorum eadem negligentiam procuratore
dicti Capli instanter promulgari et irremissibiliter exigens, quam fabrice Eccle
huius applicarij. Quoniam R. dnus Canon. ingressi ordinationem, frequentiam
in libris ritualibz ad Cantu Ecclesiasticum pertinentibz, in duobz Cancionalibz.
Breviarium et Missale Romanum confici, et ea quib dicebant in Gradualibz et An-
tiphonarijs supplere minime curavit iniungimus eidem, ut ad festum Purificatio-
nis B. M. Virginis proximum huic ipsi ordinacioni satisfaciat, sub pena tri-
ginta marcarum abeo exigenda atq applicanda ut supra. Indulgentia
magna locuta a Bonifacio Papa huic Eccle concessa, desiderantes in hac
ta pergamenea, et in loco publico et a cleris legi possint appendantur,
diebz dnicis ante diem celebrandis eorundem statim, per Concionatorem
et sua gesta ad populi publicetur. DE PRELATIS ET Canonicis
Considerantes plurimum Vnicuiq Eccle et congregacioni interesse et certa statuta
et Regulas secundum quas tam ad correctionem sui procedere quam ordinem in
omnibus debitum observare debeat, committimus et sub pnis Canonicis
prohibemus Venerabili Matthie Ketscinski Cancellario ut decreta notarum et dig-
ne digna est, Regis Capitularibus tam antiquis quam nouis transsumat, trans-
sumptatq ad nos authentice transmittat, alioquin mandatis leges et statuta
pro hac Eccle quibus huiusq magni cum detrimento et confusione vesti
ordinis cavit ad dies non Millies ad normam aliarum Eccl̃arum et bnis com-
muniis compellari valeat. Cum difficultates omnes occurrere faciliis et tantum
atq securius, si et perspicantur tempestive et communicato plurimum consi-
lio decidantur, ordinamus et Prelatis et Canci huius Eccle secundum con-
suetudinem laudabilem aliarum Eccl̃arum et predecessoris nri Constitutionem
Capitula sua tam Gnale quotannis pro festo Purificatio Beate Ma-
Virginis, quam septimanalia qualibet feria sexta festo duplici non im-
pedita, alis die non impedita precedens celebret, et quam quilibet illorum Gra-
li offuerit pnam quinq marcarum incurrat nisi absentiam ob legitimum impedi-
mentum per Nuncium Vicariu in Capitulo excusaverit a septimali vero ab-
sentia non impediat distributionis illius die careat. Porro pro distributione
bus horis, quia non nisi interessentibus diuinis officijs, alis iusta ordinacionem
predecessoris nri cedent primo omnes Census recompinales Capituli pro quibus-
cunq summis pecuniarijs, in variis obligationibz bonis comparentes, deinde sum-
mam pecuniariam trecentarum sexaginta florenorum polonis et aureis bonorum
dicte Sandomirie, nuper per dcm Capitulum a Nobili Christo phoro Fadeg-
shi, cum pacto redimendi empta, provenien, deducto tnu tam ex Cen-
bus

Cus recemptionalibus predictis, quam et summa eorundem recentorum florenorum pensionibus et censibus, qui pro annis in Archiepiscopio et aliis piis usus dari proveniunt, assignari et incorporari. Sextam item partem reditum quorumcunq; provenientium ex fundis dignitatu et canonicatuum minus huius Ecclie, iuxta constitutionem dicti Predecessoris nri, tocyamq; eorum incompletionis Prebendis ab illo factam, et a Capitulo Gnali proxime futuro etiam in religiis quarum instituis, (si quidem et hi, Jura prioratusq; suos recuperare eam dei gra incipiunt, et recuperatura magis ac magis in dies sperantur) vigore Constitutionis hui, faciendam, sub pena dupli ab oibus Prelatis et Canonicis, pro quolibet festo Natiuitatis B. M. V. incipiendo anno presenti decernim. In cuius exactorem Procuratore Capituli pro tempore existentem deputarim. Mandantes eidem in virtute S. obedientie et sub Excois pena, ut eandem sextam partem, a quocunq; exigat, et contra contumaces hac in parte, tam predicta sexta parte quam pro pena dupli Jure apud actum nrum Curie, in pedis Capituli agat. Ac propterea etiam statuim, ut in posterum nullus Prelatorum vel Canonicorum recipiatur in hanc Eccliam, nisi literis expressis de soluend eidem sexta cum proventuum parte, nec non anno gratie pro fabrica Eccle ut supra pendendi, prestiterit prius corporale Juramentum: Quod si secus aliquem recipi eadem contigerit, et receptus militari receptois sue quam irritam eo ipso atq; in literam sine decernim multatus et recipientes illum pena privata interdicti ab ingressu Eccle eid incurrent: Et quoniam Beneficium datum propter officium, pdeo statuta predecessoris nri de absolvendo in hac Ecclia septimanatim roborem et ampliem, mdicimq; ut eadem quilibet Prelatq et Canonicus non passim et promiscue, quemadmodum nunc faciunt, sed Prelatq quilibet iuxta locum Canonicus, vero secundum senium quisq; suum per se vel per alium Canonicum, sub pena in et pro statuto et presis a Polidat. Licet Canonicus sacris cuiusq; Prelato in Ecclia dei munus suum prescribatur ita ut alter in alterius ingerere se non debeat officium, Nihilominq tamen decernim quod in hac Ecclia unus alterum hac in parte impediat; pro inde ne id declarato fiat sub pena interdicti ingressus Eccle in contra facientes prohibemq. Quia cum plures ex Canonicis contrauenientes ordinationi Antecessoris nri Vicarios circa hanc Ecclam non habent. Sed pena in eadem ordinatione contra tales sanciata, quilibet eorum succumbisse declaramq, quam Procurator Vicariorum, pro eorum communitate debitam exigat. Prelatos et Canonicos, qui domos in eadem Prelatorum et Canonicarum aedes hucusq; ed edificare distulerunt, ad pena per ante

edere

Pro augmento earundem distributionum contribuendam

cessorem primum in eos decretam, citans esse per Procuratore Capituli sub pena Excois sancimus. Canonicum Prebende Sancti Martini Turonis morem, Capellam Sancti Joannis extra muros Civitatis existens, in cuius proventibus Prebenda eius fundata est, rectum quod corruptum reperimus, huic ad festum Sancti Joannis Baptistæ, sub pena quinquaginta marcarum fabrice eiusdem Capelle applicand, instituet et divina officia in ea celebrari debita absolui faciat.

DE PREDICATORE, et Pœnitentiarijs

Ordinatam antiquitus in hac Ecclia et constitutione prædecessorum innouatam aduertimus ministerij huius altaris SS. Innocentium sub Cruce et Marsicanid pro predicatorem incorporationem quid cum diuina officia, non nisi a secularibus teneri et administrari in officijs diuinis possint, iniungimus Domino Capitulo et Prædicatorem secularem habeant, qui altaris prouentus et Marsicanid de distributionibus quotidianis pariter cum Residentibus Prelatis et Canonicis participabit. Confitemur in hac Ecclia Reuis et fratribus Gaspard Cichocki, Mathæo Kleffinski Canonicis Lucd Chomicki, Nicolao de Sarzyna Vicarijs, Joanni à Nitow, Nicolao à Miletz Marsicanijs, absoluendi etiam in casibus sedi Apcæ ordinarid reseruatis excepto Hæresi, librorum hæreticorum lectione detentione ac uendicione eorundem et virginum raptu facultatem damus, officij item nri tempore existens, et eo absente, uel alius legitime impediti seniori Prelato, penes Ecclam residenti no quod hactenus facere omiserunt, semel in quinta Magna publice pœnitentijs, secundum Pontificale et Ecclie huius consuetudinem antiquam assistendi sacri Chrismatis, solennem reconciliationem cum debitis et consuetis cæremonijs impendant, committimus.

DE VICARIIS

Ex suggestione Vicariorum cognouimus, nulla prorsus statuta et ordinationes, pro sui regimine, collegium, illorum habere, unde et in diuinis officijs ordo ipsorum peruertitur, et delinquentes inter se qua ratione corrigant, modum in promptu non habent, plurimq; proinde eosdem Vicarios, et consuetudines et obseruationes quas hactenus in missis tenebant, notas quam maxime insinuo exhibeant; quibus visis statuta et leges compilari, pro illis faciemus. Interea uero ordinationes ab antecessore nro pro illis sanctas, diligenter obseruent, cuius mentionem, de mensa communi ab eis apud aliquem honestam familiam habeat, instituenda declarantes, horum non apud aliquos seculares in Ciuitate, sed in domo potius unius aliq; alterius Collegij sui Sacerdotis habeant, et ita eidem decorem delinquendi euitent. Experientia etiam edocemur, D. Vicarium aliq; alterum ex Vicarijs nostrum Sanctum Priuilegiorum et prouentuum suorum communia habere, quamobrem mandamus eorum Procuratori ne priuilegia Collegij sui in unum librum et inuentus in Registrum ordinate describat, ut eo commodius ab alijs cognosci pos

Vide Lib.

11

sint. Pro originalibus autem eorundem Privilegiorum asseruan, habeant in aro sinio V. Capli suum proprium repositorium et sub clausura sua. Nullus eorum ad Capitulum Collegij sui admittatur, nisi prius Juramentum corporale de seruandis receptis consuetudinibus eiusdem Collegij secretisq illius non reuelan praestiterit. Vicepraeptus et Vicarius Praebendae Dwiekoska, quorum ille Castri, iste autem scholae ministrorum et pauperum Eccla curam animarum antiquitus iniunctam habent sint mea administrando diligentes, et non nisi idonei ad obeundum hoc munus à Praelatis suis eligantur.

De mansionarijs

Mansionarij qui in hac Eccla suam Capellam habent ad maius eiusdem altare gradus melius accomodent, et pannum pro cooperien eisdem gradibus habeant. Armarium è regione altaris maioris ad partem inordinalem in quo hactenus paramenta ad celebran pro ijs disponebantur, efferant. Sacristiam dealbent et exornent, fenestras erris reficiant, mensaq ab eis pro disponen paramentib ad celebran constituant, imagine super posita, antequam se sacerdos celebraturus recolligat et praeparet, Calices et alia paramenta Ecclesiastica Collegij communia, priuatim non seruent sed in sacristia, quae Ultimus eorum qui secundum erectionem officium Clerici et Custodis obire debet, in sua cura habeat, et pro celebrantibus disponat. Privilegium librum inscribi cepta Praecentor ipsorum perficiat, transumptum erectionis suae similiter consuetudinem suarum ac statutorum si quae habet iden Praecentor describi et ad nos pro conscriben eorum legibus, quas petunt differi quam primum curet. Ratione congruum est, ut is qui ne aliquam prius recipitur congregationem priorem quoq in ea teneat locum proinde animaduertentes in hoc Collegio Mansionariorum secus fieri ordinamus ut non ex ordine suorum Collatorum, sed ex Prioritate et tempore receptionis suae Mansionarij in Eccla, Capitulo, mensa, et habitatione de caetero, priorem sortiantur locum excepto Praecentore et Praedicatore quorum ille primum, hic aut secundum locum, non obstante aliorum senio tenebunt.

Ac extremum omnia et singula quae a sepedicto Praedecessore nro Illmo Cardinali Radziwiello, pie et Utiliter de hac Eccla Praelatis et Canonicis Vicarijs, Mansionarijs, alijsq eiusdem ministrib ordinata et constituta sunt in suo robore conseruamus, impleriq ab omnibus ac debitae executioni demandari, in Vitte S. obedientiae, et sub poenis itidem expressib praecipimus. Acta fuerunt haec et ordinata Anno et mense ut supra publicat vero die tertia mensis Aprilis Praesentibus Rndis Venerabilibus et honor Hieronymo Rectarski Archidiacono nro Cracouien

Luca dicto

Luca doctorio Sac. Theologiae Cracovien. Sebastiano de Poznania J. V. D. Plocen. Cancis Mathia Becsio Praepto, Joanne Wielicki Decano et Offli, Martino Wroblewski Archidiacono, Paulo Radoczki, Scholco Mathia Kłosinski, Martino Jelonkowski, Erasmo Myslowski, Gasparo Czichoczki, Cancis Petro à Wolborz Vicecustode, Andrea Zanciciens. Vicepraepto, Gregorio Stanissen. Vice-Cantore, Joanne Stolnicza, Luca Obozniki, Alberto Baduccio, Nicolao Strzyzowien., Mathia à Beiscze, Sebastiano à Saniecz, Vicaryis Alberto Rakowski, primario Andrea Paczanowien. Joanne Mstow, Nicolao Mielecen. Joanne Chencinski, Mathia Ramusz Mansionarijs eiusdem Eccle Beatae Mariae Virginis.

Pro Ecclesia Parochiali Sancti Petri.

BERNARDUS

Macieiowski Dei et Aplicae Sedis gratia Eps Cracovien. Dux Severien. Universis et singulis praesentium notitiam habituris significamus Quomodo inter cunctas solicitudines nras quibus nos pastorale premit Offm et Episcopalis servitutis adstringit debitum, illam praecipuam esse putantes ut Ecclys Dei et gregi dominico, ne in sui administratione et cura iacturam patiantur intendamus, ibique reformoribus accomodè remedium apponamus, ubi periculum vesticimus imminere, Anno Domini Millesimo sexcentesimo quarto, absoluta executione visitationis Ecclarum Archidiaconatus Sandomirien. ab eius Archidiacono peractae quam pro die Lunae quindecima mensis Martij hic Sandomiriae indictam, ad diem vigesimam mensis eiusdem Martij continuavimus, visitationem tandem Ecclarum Sandomirien. peragentes, inter alias reformationes quae sequitur pro Eccla Parochialis titulis Sancti Petri et ei Jure Parochiae populo subiecto, fecimus, quam ab omnibus ad quos pertinet in vitae Sanctae obedientiae et sub poenis Canonicis teneri et servari iniungimus.

DE TEMPLO

Probamus diligentiam Venerabilis Gaspari Czichocki, Rectoris huius Eccle cuius studio et opera tectum eius renovatum est Cancameratio intus facta fenestrae reparatae, parietes dealbati, et pictura exornati, supellexisi argento et vestibus sacris renovata et aucta; Et proinde haec pauca quae adhuc reformatione indigere advertimus, eidem reformanda demonstramus.

Primo itaque volumus ut pavimentum quod per medium huius Eccle in aequale deprehendimus, complanetur: Nubilis sacramentum renovationis dies in tabula ad parietem Cyborio vicinum notetur. Olea sacra decentius asserventur et non in altari sed in lapide specialiter ad hoc habito, crementur. Alsenum decenset ammovibile, in quo aqua baptismalis intra baptisterium contineatur, comparetur.

metrica

Metrica tam baptismorum, quam matrimonium contrahentium secundum formam in Epistola Synodali aeditam, ab administrante sacramentum in libris duobus aut uno non tamen promiscue, sed distincte describatur, et is liber diligenter in sacristia asseruetur. Et quia conuenit Pastori agnoscere uultum pecoris sui, vocareque oues singulas nominatim, habeatur proinde Matricula animarum Parochiae totius et qua sub nodè quotannis recens natorum describantur nomina et vita functorum deleantur, cum adscriptione mensis et diei in qua obierunt. Liber agendorum, alter Graduale, Antiphonarium et Psalterium Cracouiae impressa emantur. Cum ex consuetudine huius Diaecesis laudabili, et praescripto statutorum Prouincialium, in vna quaque Ciuitate et Oppido, Magistrum illius curam supellectilis et fabricae Ecclesiasticae habere, et Vitricos vna cum Rectore Ecclae qui huic rei operam specialem impendant eligere debeant. quod etiam antea in hoc loco utiliter obseruatum fuit. Ideo euocare id in vsum volentes, ordinamus. Vt consules huius Ciuitatis, Inuentarium totius supellectilis Ecclae, necnon prouentuum ad fabricam eius pertinere usu nostro confectum habeant; Vitricosque duos moribus probatis et vita integra quotannis vnâ cum Rectore eligant; qui tam Eleemosinas in sacculum diebus festiuis a fidelibus coniectas, quam legata pensionel a sepulturis, et alias quascunque obuentiones, fabricae et vsibus Ecclae debitas, colligat; perceptasque et expositas cum secta et consilio Rectoris, librum specialem, cuius alterum similem habebit Rector fideliter describant; Rationemque annis singulis acceptorum et expositorum Rectori et consulibus reddant. Quia rationi congruum est et sacris Canonibus consonum, ut in quaquis Eccla per baptismum renatus et vsu sacramentorum educatus est, in eadem mortuus requiescat, diemque Iudicij extremi, aduitus prorum suffragijs, et gratijs spiritualibus dudum hoc nomine statuto a Synodo Prouinciali concessis relevatus expectet. statuimus vt qui propterea ex Parochianis, in eadem Parochiali Eccla sepeliri se aut suos maluerint sine difficultate admittantur, neque ab eis hoc nomine Pensio vltra consuetam antiquitus exigatur.

DE POPULO

Dudum sanctae Matris Eccla Catholicae statutis declaratum existit, non modo haereticos verum etiam receptatores eorum fautores et deffensores excoicationi subiacere. Nihilominus tamen in hac Ciuitate deprehendimus consules, haereticos ad Ius suum Ciuile admittere contra Eccla decreta et laudabilem consuetudinem Ciuitatis. Ideo eorum conscientias pro officio nro Pastorali hac in parte exornare desiderantes, monemus et prohibemus. Mandato Sae Regiae Mtis eo nomine et omnes directo innixine de caetero quinque haereticorum domicilium suum in Ciuitate habere, iureque suo Ciuili gaudere permittant. Pastoralis officij nri esse aduertimus, ne haec quae

ad pios e

ad pios delinata sunt, in nostranos conuertantur vsus, pecuniam itaq; quã ex fundatione Joannis Bronicz Canci Leopolien, anno presenti in studiosos erogata non est, Eccliæ Parochiali Sancti Petri, in compensationem Instrumenti Musici seu organi conuertendi applicamq; Et Consules et inposteru secundum mentem fundatoris, eandem pecuniam in studiosos idoneos, cum scitu Decani Capituli et Rectoris Eccliæ S. Petri expendant, hortamur et obligamq. Similiter et Balneum secundum obligationem suam Anno domini Millesimo quinquagesimo octauo, feria secunda post dominicam Lætare, pro summa pecuniæ triginti, quinq; marcarum, a venerabili olim Petro de Sandomiria Cantore et Plebano Sandomiriensi accepta, facram pro Scholasticis, Parochialis et pauperibus Fraternitatem in eadem Parochiali Ecclesia tenentibus, semel in qualibet quindena præparari curent, nihilq; hoc nomine extorqueri ab illis et hactenus fiebat per Balneatorem permittant. Quia indignum est, ut ij quos Christi mors liberos effecit seruis suis eadem noxie facti, et a dño in cuius mortem nequiter coniurarunt reprobatis, inseruiant: Ea propter prohibemq; ciues huius Ciuitatis et Parochiæ inalis, præsertim autem puellis et nutricibus, ne Judeis inseruire, in eorum domibus commorari aut infantes lactare, sub excommunicationis et Ecclesiasticæ sepulturæ priuationis pœna præsumant. Hortantes in super Magistratum Ciuitatem, ut et ipsi in tales animaduertant, et apud Illum et Magistratum D. Capitaneum loci pro tempore existentem vno pœna in Judeos famulos vel famulas hinc recipientes, iuxta statutũ Regni extendi inferamq. Moneamus denique Usuarios, adulteros, et concubinarios, qui in hac Ciuitate habitarunt suæ publica infamia abstinere, et vitam in melius emendent, alioquin et Judicibus eisdem abstinendi, quod si non abstinuerint, committemq. Parocho, cui etiam propterea nomina talium describi volumq, ut eosdem prius privatim a se nominatos et non resipiscentes, in facie Eccliæ denunciet. Si nihilominq. in sua malicia perstiterint, authè mox excommunicet et excommunicatos esse publicari faciat. In Cuius rei fidem præsentes manu nra subscripsimq, et sigilli mi appressione communiri iussimq. Acta et publicata fuerunt hæc in Ecclia eadem S. Petri Anno quo supra die vero tertia mensis Aprilis Præsentibus Rdis Venerabilibus et Famatis Hieronymo Rectorysky Archidiacono nro Cracouien Luca Doctore Sacræ Theologiæ Cracouien Sebastiano de Pisarnia J. V. D. Plocensi Gaspare Cichocki Sandomirien Canonicis Joanne Sexti de Sandomiria Martha et Alberto de Ryki Vicarijs Eccliæ Parochialis Sancti

Petri

Petri, Petro Sebastianski prosolute Matthia Zapartk Laurentio Apothecario Joanne Pieprzyk, Joanne Sladki, Matthia Petka Consulibus Sandomirien residentibus Joanne Gregrowicz Valentino Sowka Lemanio Kwebleck Bartholomeo Paczanowski, Bartholomeo Kamierski Stanislao Jarchata Consulibus antiquis Joanne Czybulski Aduocato et Alexio Notario officij consulatus.

Pro Ecclesia et Hospitali Sancti Spiritus.

BERNARDVS

Maciejowski Dei et Apostolicæ Sedis Gratia Epus Cracovien &c. Nouerint Vniuersi et singuli quorum interest significamus. Quia nos pro officio Nro Episcopali Visitationem Ecclesiarum in Ciuitate Sandomirien intra et circumcirca consistentium peragentes, Ecclam quoq; Conuentum et Hospitale Sancti Spiritus ibidem visitauimus, frenire nro, quod hac in parte nobis competit tum et decretis Sacri Concilij Tridentini Sess. 7. cap 15. Sess 22 cap. 8 et aliis id genus plurimis pectora permoti maxime et publico scandalo, quod non adeo pridem per Sores eiusdem Conuentus in facie et loco turpi exhibitum, et passim diuulgatum est. In qua visitatione hoc corrigenda reformatia atq; prouidenda existimauimus, quando quidem reformatio ab Illmo olim Cardinali Prdecessore Nro, in visitatione superiori prospecta, suppressa est a prdictis Fratribus, neq; obseruantur magno Hospitalis et pauperum detrimento. Primum itaq; ordinamus Ve hostiæ Consecratæ pro pauperibus infirmis, in theca argentea non rude sed in lineo sacculo consecrato seruentur, ac Vasculum argenteum pro ablutione eorundem infirmorum post Eucharisticæ Sumptionem commodius, et labius quam nunc est, habeatur, quo nec theca impositio hostiæ non premantur, premendoq; minime frangantur. Lumen in Ecclia ante Sanctissimum Sacramentum, non solum interdiu, sed etiam noctu semper habeatur. Tectum templi, quod ob negligentiam Prpositorum diruendum, non solum undiq; profluit, sed post refactionem iam penitus corruptum est, sine mora reparetur, Organa cui maximo periculo, nec concanendis huius ipsius templi cor- mutat et quo irreparabile damnum sequeretur. Hæc quam primum finito, alia similiter eius ædificia tam Monasterij quam domus Pauperum, infirmorum, et infantium, quæ stillant, putrescunt, labuntur; in dies

magis

magis ac magis, reficiantur ingrantur, et viribus novis suffulciantur
ijs ex proventibus ad fabricam designatis vt infra. Prouideatur etiam ut
in Hospitali, vbi pauperes ac presertim infirmi degunt lenticlarij comm-
da fiat: siquidem aër indies plurimum salubritati illorum obest. Volum
autem vt iuxta fundationem, Monasterium hoc non pauciores quam quing
Religiosos fres habeat, quorum vnus sit pro capite religionis pro membris,
qui ad Regulam sunt professi presentium, litam et mores componant, ac
infirmorum, infantium, hospitum, et pauperum cum solicitudine curam ge-
rant, quo ad necessaria tam animæ quam corporis. Clausura Monasterij eius-
dem, ad instar aliorum Monasteriorum, vt omnino fiat et seruetur, atq;
necessitate postulante quinuis Religiosus inde, non solus sed cum socio,
de licentia Superioris, exire ac redire, sit absolutus. Et quia compering
ob frequentem prælatorum huiusce Conuentus Sandominicen Mutationem
quam prælatus Caracuten eiusd ordinis fauere consueuit, bona Conuen-
tus eiusdem ac Hospitalis, maxima damna pati, in cura rei familiaris et
pauperum idcirco obuiantes huic malo, ordinamus vt in posterum nullus
prælaturæ huic præficiatur nisi prius per electionem eorum ipsius ordinis fra-
trum, de Conuentu Caracuen et Sandominicen Capitulariter congregatorum
electus, seruata electionis forma in sacris Canonibus et Prouincialibus
statutis descripta, similiter vt nullus à prælatura hmoi ante triennium
expletum, amoueatur, nisi ob iustam et legitimam Causam, de communi con-
silium fratrum consilio et assensu. Prohibemus etiam ne Religiosi fres
Conuentus Sandominicen audeant et præsumant confessiones personarum quas-
cumq; extra Hospitale de licentia audire, multo minus autem alia sa-
cramenta eisd ministrare præterquam de licentia Parochi et appro-
batione sua, vel officij mi quid examine, ad id habita. Porro in Hospi-
tali sus in Curam salutarem animarum pauperum et infirmorum diligenter
incumbant, sæpe eos visitent, in fide Christiana instruant, ad referen-
dam paupertatem et alia aduersa patienter, ad dolendum et corde contrito
de peccatis, ad implorandam diuinam misericordiam, ad sacrorum confi-
tendum, cohortentur, inducantq; omnino eos, vt semel ad minus
singulis mensibus confiteantur et communicent, aliisq; sacramentis pro-

curare

curare illos non negligant. In agone pauperis, infirmi, et personae cuiusque in Hospitali degentis, omnes fratres Religiosi istius Conventus, si fieri potest, atque quam plurimum praesentes adsint, atque agonisantem orationibus suis iuvent, Deo commendent, et pro illo interpellent. Diequoque Dnico, Processio ante Sacrum fieri solita, ad pauperes etiam et infirmos in Hospitali, iuxta dispositionem Regulae fiat. Praeterea consulere volentes, et conscientiae horum ipsorum Religiosorum, qui vulgo Hospitalarij nuncupantur propterea, quod servos pauperum uti Dominorum nrorum se esse profitentur, et simul etiam commoditati et indemnitati pauperum, ordinamus iuxta praescriptum Sacrorum Canonum, ut proventus omnium bonorum, ex primaria fundatione ad Monasterium hoc et Hospitale Sancti Spiritus pertinentium, in tres partes aequales dividantur. Quorum prima pars in sustentationem pauperum, infirmorum, et infantium applicari et converti, ad vinctis insuper huic parti, bonis et censibus, quae, et qui post primam fundationem ex pia fidelium largitione, ad maius pauperum subsidium accesserunt, cum omnibus, quae emendicatae in laudulam Hospitalis quotidie conijciuntur, collectis eleemosinis, altera pars pro fabrica Ecclae Conventus et Hospitalis tertia pro sustentatione Praepti et aliorum quatuor fratrum Religiosorum cedere debet. Item ordinamus, ut haec prima pars proventuum quae servit pauperibus, sola ut praemissum est, in uno scrinio sub tribus seraturis et sub tribus clavibus servetur: Quarum unam habeat penes se Praeptus, aliam Provisor a Praepto, tertiam Provisor a Consulibus Sandomiriae deputandos ac non nisi de communi horum trium et fratris praeterea Hospitalarij consilio, in usus pauperum, infirmorum, ac infantium expendatur. Similiter ut altera pars pro Fabrica separatim sub tribus seraturis et clavibus servetur neque in alium quam fabricae usum convertatur, siquidem a Praepto, iuxta constitutiones etiam antiquas huius Hospitalis, singulis annis aliquid augendum et aedificandum est. De tertia parte Praeptus prout melius et utilius ei videbitur disponat. Ordinamus etiam ut singulis annis Provisores hospitalis de tribus perceptis et expensis plenam teneantur reddere rationem coram Praepto, Consulibus Sandomirien., ac in praesentia Senioris Praelati vel Canonici Sandomirien., tunc circa Ecclam residentis cui hac in parte vices nras committimus, iuxta decretum Concilij Tridentini sess. 22 cap. 9.

Porro

Porro Census annuus recemptionalis sedecim marcarum per Liberalem olim Joannem Sylvestri Alcaniscam emptus, et fundatis pro Vestimentis tunicellis, et Camisijs pauperum, ut non in alium usum, præter mentem fundatoris, prout hactenus fiebat, conuertatur, quin potiùs ut et alijnde vestimenta huiusmodi pro rei necessitate prouideantur præcipimus.

Quoniam vero Monasterium hoc et Hospitale Sandomirien fundatum est pro pauperibus, infirmis, et infantibus Ciuitatis et districtus Sandomirien, Quod maioribus equidem sumptibus indiget, quàm fundatio hæc suppeditare possit obligat ex prædicto etiam Regulæ præscripto eiusdem Regulæ per Iusiurandum a Prælato faciendum, cuiusmodi hic sæpius contrauentum est; ideo conformando se institutis Regulæ ordinamus ut ex Conventu hoc Sandomirien nihil prorsus ad alium Conuentum etiam Cracovien vel ad aliam quamcunque personam de prouentibus eius transferatur, sed omnes a maximo ad minimum, hic et supra disponendi remaneant. Ite Ordinamus, ut Religiosus Matheus Christoferus Prælatus Cracovien, acceptam pecuniam pro emendis domibus Kamenica et horte, ad Monasterium et Hospitale Sandomirien spectantibus vestitui emptoribus, quo redeant hæc ipsa bona ad suum pristinum statum, quæ temere alienari non potuerunt. Prælatus autem modernus Sandomirien Jura agat de ijs bonis legatis Hospitali nondum extraditis, eáque recuperata pro emendo Censu recemptionali conuertat.

Priuilegia ita tam Monasterij quàm Hospitalis describantur, et in vnum volumen ligatum redigantur similiter et alia scriptura necessaria, eiusque hæc bona Clausa, et in loco tuto seruentur.

Ordinamus item ut Capitula quater in anno a fratribus celebrentur, singulis suis Sessis quatuor temporum, in quibus deliberationes et consultationes fiant de ijs quæ augmentum honoris diuini, Ecclæ ornamentum, Regularis disciplinæ obseruantiam morum et vitæ fratrum correctionem pauperum, infirmorum et infantium commoditatem, et alia id genus spectare iudicabuntur. Habeatur etiam apud Hospitale Baccalaureus vel Sabium Clericus idoneus, qui pro consuetudine antiqua, pueros postquam adolescere cœperit, fidei et bonarum rudimenta doceat, quorum subinde vocationes, nascendi quidem prout ingenium cuiusque patietur, partim alicui bonarum studio partim mechanicis artibus et agriculturæ fœminæ.

Verò Monas-

Vero honestarum matronum seruitijs applicentur. Actum et Datum San-
domiriae tertia mensis Aprilis Anno domini Millesimo sexcentesimo
quarto Praesentibus Rndis Venerabilibus et Famatis Hieronymo
Peczayski Archidiacono Cracouien Luca doctorio Sac Theologiae Cra-
couien Sebastiano J.V.D. de Posnania Plocensi Canonicis Martino
Klocinski Curiae nrae Actorum Notario Stanislao de Wronin Praepto,
Josepho Nicolao Poganowski Hospitalario Conuentus et obedientiae S.
Spiritus Religiosorum Hospitalariorum sub Regula S. Augustini militantium
de Sancia nuncupatorum Andrea Bobrowski Alberto Mazurek Ciuibus
Prouisoribusque seu Economis Hospitalis. In quorum omnium fidem praesen-
tes manu nostra subscripsimus et sigilli nri appressione corri iussimus.
Bernardus Macieiowski Eps Cracouien

Sandomirien Ecclesiæ
Visitatio per Eminen-
tissimum olim Cardinalem
Radziwił
Maciejowski
1684

S.

Nro 256 1 a

Do Visitacyi Kielcen

1673

Radziwiliana transmissa.

Radzikowania
Maj 1639

JACOBUS RADZIK

Dei et Aplicæ Sedis Gratia Eps Cracovien. Dux Severiæ Adm. Rndis Vnblibus et Honoran. Viris Prælatis Cancis, Vicarijs, Mansionarijs, Cæterisq. Ecclia Collegiatæ B. M. V. Sandomirien. Ministris, Salutem et sinceram in dno Charitatem.

DE TEMPLO et DIVINIS OFFICIJS

Multa equidem hactenus tam a modernis Prælatis quam nouiter vita functis ad ornatum et incrementum huius Ecclæ aucta fabrefactaq. conspiciuntur Erectionem præsertim Altaris maioris operâ et sumptibus non exiguis Rndi olim Andreæ Lukonski Archidiaconi Cracovien. Sandomirien. Canci nuper defuncti tum Ambonæ affabrè sculptæ et scamnorum pro Populo elegantem dispositionem aliorumq. ornamentorum sacristiæ, partim operâ pioq. studio modernorum, partim communibus totis æreq. Capitulari confectorum et comparatorum nouam accessionem intuentes et collaudant. Verum non minor quoq. cura extenoris structuræ tam insignis fabricæ ac tectorum Templi haberi debet maximè in ea parte Capellæ Mansionariorum qua stillicidijs peruia est, ne inde concameratio fissuris debilitetur, et maior indies (quod Deus auertat) iactura Causetur. Proinde ad tollendum omnes quæ inter Venerabile Captum et Comunitatem Mansionariorum de similibus resarcimentis Tectorum Templi hactenus intercedebat, ambiguitates et dissensiones, statuimus et ordinamus quod deinceps Venerabile Captum totius corporis Ecclæ ac Vniversæ tam internæ quam externæ fabricæ illiusq. resarcimentorum necessariarum iugem sustinere debeat curam et sollicitudinem Mansionarij verò ad internam tantum Capellæ suæ reparationem eiusdemq. decorem conseruandum sint obstricti. Conformantes Nos quoq. piorum Prin[illegible] fundatorum Voluntati et ordinationi prout patet ex ipsorum Diplomatibus antiquissimis quorum liberalitate duæ villæ vt Zabno et Opoczka, Vltra particulares Vniuscuiusq. Prælatorum et Cancorum proventus pro necessitatibus tantum ac melioramentis ornamentisq. huius Ecclæ prouidè adscriptæ sunt, proventusq. harum villarum Vltra tria millia florenorum

17

florenorū annuatim de presenti ascendunt ijdemq; proventy hactenq; in conso-
lationes Capitularium ad Gnāle Capitulū congregationem (nullo habito re-
spectu casuum fortuitorū, nec minus Gratia superiorū dispensatione superinde
habita) distribuebantur. In hārendo quoq; Decretis Predecessorū Nrorū, di-
stricte prohibemus, ne in posterum ydem proventus in quasuis distributiones
aut impensas Capli, preterquam in vsum suppellectilis ornatq; vēt et necessita-
tem Ecclē ex mente fundatorū et pendantium. Quod similiter de Anno
Gratiē censendum est in cta alias antiquam Capitularē receptā consuetu-
dinem, olim quidem corporali iuramento in primo ingressu ipsorū Beneficiū
firmari solitā hactenus vero in curia giarundam intermissam, eam porrō re-
assumendā et innouandā duximus et ordinamus. Et deinceps non successoribus
in beneficio nec in rem Ddecessorū, sed pro eadem fabrica et ornamentis Ecclē
cedere debeat: quasquidem summas pro Capli sibi consignari faciet
postmodum de oblis perceptis et expensis de tempore Gratis Capli rationem
reddituri. Quod si hāc eadē insignis Ecclā in suis structuris et para-
mentis progressu temporis arbitrio Nrō Nrorūq; successorū, adeō bene instru-
cta fore iudicabitur, non erit onerosum deinceps implorare Nrum Nostrorumq;
successorū iudicium et authoritatem, iubere perpensis tunc omnibus circum-
stantijs facile dispensetur et dispensabunt, parcendo vēt aliquā horū pro-
ventuum cedere debeat etiam in quasuis distributiones tam Residentium
quam de tempore Gratis Capli presentium. Nec tamen desistemus a con-
tinuatione interioris ornatq; Ecclē iam Capli impensarū, statuimus et ordinamus,
ne deinceps pro inexcogitati Casu aliquo Ecclē ac necessitate inopinatis, summa
aliqua notabilis, saltem trium milliū florenorū monetē semper in scrinio Archivij
Ecclē in paratis habeatur, ac sub tribus clavibus vēt RR Presbyteri officij
pro tempore, et Capli residentis obsignata conseruetur neue in alium
quempiam vsum etiam fructuosum quasuis firmitate et authoritate robo-
randū nisi prius per expressū facta primitus Nrī Decreti derogatione præ-
terquam in fabricā et necessitatem huius Ecclē dilatemus etiam mu-
tari aut locari debeat. Antiquitas etiā alicuius operis licet sit de per se
veneranda nec facile à quoquam loco amouenda, consulimus tñ vobis ad id
Capitularium accedentibus Et Crucifixij Altare ad ianuam sacristiē situm in ali-
um locum decentiorē transferatur, tum respectu loci quo chorus maior ex-
angustatur et non quinquis aduertat in eō angulari Altari SS. Eucharistiam

adesse

adesse, sed communiter Altari maiori adsistens totaliter inaurato prò bonsta-
te demirando genu flectitur et putative sacra Eucharistia ibi non esse ado-
retur, et sic Laicâ cultu exercetur. Ad ampliandum itaq; chori maioris am-
bitum, dicendum Altare sive Cyborium transferri debere vel ad medium Templi
ubi nunc stetere eium Regum extat, ad instar Eccle B.M.V. in Circulo Cra-
coviens, vel sic dicto Altari salvo in sua antiqua structura permanente, opus
novum Tabernaculi columnis et pyramidib depictis desuper inauratis ador-
nari opera R. Alberti Lipnicki prudenti comparatu in Altari maiori quàm
decenter collocandum adaptetur, idq; quàm primum fieri et exequi mandarq; et
ordinarq; Similiter de fonte baptismali sub Ambona sito ne locus et spa-
cium Ambonis et auditorium Populi coangustetur, et Processiones dictoq; festis
per Templum satis numerosum fieri solita coarctentur, statuiq; illum è
medio Templi ad amouendum inq; loco seniori ad latus Postici maioris lo-
candi et gradus Ambonis Capite magis placeat. prout in præsentia prom-
pre sese exhibuerunt et Marmore nigro cum sua Pisinula ad latus Po-
sticij quid de facili nisi incumbente necessitate à quoquam aperiri possit
conservendum, Ambonem deniq; nouiter ære Capitulari erectam eodem decenti
depingendam, atq; deinde ex parte signis Salvatoris sculptilibus Sanctorum
deaurandam optamus. Pro tam insignis Collegiatæ decore et ornamento
magisq; animarum Salutis consulens dignissimum censemus Pœnitentiariam in hac
ipsa Ecclesia erigi et instituj in quo etiam dei maximè sedes Apostolica ex-
ta S. Canonici Stipendiarij præsentes Nobis inmigilandi iniunxit et quidem in præ-
fatâ Ecclâ Cracovien Dei auxilio, supra attributo eidq; certis Præ-
bendis et Canatu sub titulo Pœnitentiarij eandem erigimus, quod equidem pri-
mo quoq; tempore in hac ipsa Ecclâ exequendum optamus. Non mino-
ri præd Curâ Pastorali incumbit, in quo etiam dicta Capitularium ad sen-
tiunt, certam nimirum Præbendam, seu Canonicatum primo tempore va-
cantem pro residente Concionatore ordinario esse applicandam, per quod da-
retur firma spes et occasio eorundem debitum virtutis, pietatis, et doctrinæ
præmium hoc exercitationis medio, sanctæ Vocationis munere excellentioribus,
maiores ascensus dignitatum attingere posse, quod itidem primo tempore
quantum cum domino poterimus efficiendum curabimus.

Tabula Officiorum et Anniversariorum quod per totam Hebdomadam
vel per.

Vel per Canos residentes, vel per Vicarios, sunt obeunda, anticipatè singulis diebus Sabbatinis per Vicedecanum, diligenter adnotata conscribantur ad instar aliarum Collegiatarum in quibus multæ obligationes et Anniversaria imposita, prò tali multitudine obligationum confunduntur in Sacristia in publicos, ne ignorantiâ prætextu cultus Divini eludatur, oppensa maneat. Ornamentorum rerum omnium et supellectilis Sacræ in librum scorsivum mundius per Vicecustodem seu Sanctuarium describi curetur bis singulis annis in Gradu Capli fiat revisio Thesauri, et si quid de novo rerum tangitionibus accesserint, diligenter et accuratè adscribantur, ordinamus. Apparatus autem Casulæ et ornamenta non quidvis libia, sed præcipua pro variis festorum suis congruis temporibus aptè, et ordinatè per Sacristanum tempestivius pro celebrantibus in Sacristia disponantur, reliqua vasa Sacra, vel similia præcipua ornamenta ab additivis Laicis ruditer pertractari patiatur, alioquin culpæ Sacristani adscribendum pro modo culpæ in Gradu Capli deferendi et mulctandi. Libros ad Cantum necessarios vetustate partim et in Curia Vicariorum attritos, Missalia item et plura Antiphonarium quoq; commentitij nuperiter Typis excusos quam nanu suspectos pro decore huius Cathedr habere decet quòd pro Capitularium studio commendamus. Missas saltim tres Septimanales Præbendati et Cardinalitij ad quas ex antiqua constitutione obligantur diligenter expleant in reliquis Vicarij suppleant. Summo autem Sacro festis diebus vel alijs quibus celebratio et ordine et officio incumbit Præbendato vel Cardinali hæc solennitas semper adhibeatur, ut duo Presbyteri non Vicarij (prout hactenus abusum) celebranti Sacerdoti ministrent, qui Epistam et Evangelium alternatim decantent. Adhibendi tunc quoq; sunt duo pueri circa Altare, Cottis et Cappulis pannis rubei decenter superinduti qui clara et sonora voce Ministranti Sacerdoti ad auditum Organarij cognitè respondeant, ne ut sæpe contingit, cum quadam indecentia manibus vacuis in compotis innuere pulsanti Organario sit necesse. Apparatus quosdam et Casulas pretiosiores vetustate attritas nullius planè usus servientes, a modis inde crucibus holosericis et aucupidis reformandas esse, vel in alium usum, prout alias et oculari nobis inspectione Vicecustodi iniungimus idq; cum satu Capli conferendas mandamus.

mandamus. Quod de calicibus argenteis vetustate corrosis itidem intelligendum est, quibus dimendis, ex eorum pretio aliud opus magis necessarium comparetur. Ad promerendam Divinam gratiam opem maiorem in populo devotionem excitandam decet eam insignem Collegiatam privilegium septem Altarium ad instar S. Petri in Vaticano de Urbe cum suis Indulgentijs quod passim Collegiatis Ecclesijs concedunter, tum et Altare privilegiatum pro defunctis a Sede Apostolica impetrati, cum plenitudine Collegiatae hujus Diocesis Cracovien: illa habeant, pro eorum autem ordinaria pro decentioribus Altaribus disponenda et approbanda, quod et cuod eo studio Capitularium committimus.

Licet Cimiterium Dominus Praelatorum a longa ex parte sit circumseptum non ex adeo caute maxime ab ea parte Plateae porci subulcus greges quia non solum pro pabulo pictores omnis generis agrestium harum turba, sed animalia quibus eo libere ingredi et per Cemeterium diuagari soleant. Ad tollendum hocce inconueniens, mandamus et ordinamus eam diuisatae partem sumptibus eius Praelati vel Cleri ad quem dictus fundus spectare dignoscitur, omnino sepiri ques firmiter occludi vel solum ianuam parvam in medio sepium lignea alba subulcus defessa et crater ferrea superposita confirmi et constitui. Divina officia signo dato ad populum inchoari fas est quod dum incertis horis barbaricum et ob id in Choro culpa et negligentia Vicariorum diuturnum fit silentium in officijsque diuinis absoluendis quadam confusio oritur. Ideo cauendum ne talis variatio in posterum committatur, et de pulsus signi per sanctiam et vice Custodem tempestive latus atque indictus tali certa hora inchoetur. Quod si aliquando contingat Processionem funebrem vel Sepulturam cum Ceremonijs, vel plum Anniuersaria eodem mane fieri tunc illa die praecedat solitam horam pulsus et in Choatio diuinorum officiorum ne forte praeter negligentias et cum celeritate cursim nonnullis prius corrigit diuina indigne absoluantur. Fideles devotionis erga Redemptoris nri passionem precipuis studio et amore complectentes atq; eo fidelius animos flagrare cupientes fundationem Rdi Alberti Lipnicki Archipresbyteri sacrosanctum sanctificium Missae quotidie post sedem laudamus perpetuo et licentijs iuxta Decretum Approbationis posse ab eo hac de re facta celebrandi ad executionem diligenter reduci, mandamus, et praecipimus vt in Cundi perpetuum observantia habeatur.

De Capitulo:

19

De Capitulo Prælatis, et Canonicis:

Diligenti aduersione, quam plura a b. Mem. pid memor Carolus Cardinal Prædecessor mus de tempore sue Visitationis in Civitatem huius Eccle salubriter instituta fuisse conspiciens, et quod inter alia primario dignitatu Dict Prædi Decani, Archidiaconi, Scholæ, Cantoris, et Custodis onera et officia ita, ac qua et obligatione et ss. Canonum præscripto teneantur ordinatè enumerat, quid nunc quidem repetere ac eosdem in suis officijs taugiam parietes instruere super Muum Videtur, præsertim cùm eadem in sacris Canonibz et generali Vniuersi Cleri Reformationem subsequenter a mr. Sanctis R. Rus pid mem Carolo Mariensis in suis Pastoralis Decretis, quàm etiam Sylicio et nonnisi Seylkonio Prædecessoribz mis, cognesse in Reformationibz ipsorum Sylis exactis conscripta et expressa reperiantur, vt tam nudem et ignarum sub vocabulo Capitulari nomine insignitum neminem existimem. Secundariò idem Prædecessor mr ne-
to, quod citra hanc Eccland pauissimi Prælati et Canu residere soleant, vnde Cultus diuinus minuitur, ac Ecclia suis necessarijs destituitur auxilijs in suis ruinis multipliciter cadatur, et demum ædificia pubz domicilium et successoribz suis notalia, culpa et negligentia ipsorum non residentium collabuntur. Sed inhærendo decretis ss. Conc Trid. ss: 21 C 3 et ss 22. C 3. de Reform ad adducendu ipsos ad debitam residentiam, sextam partem seu sextam proventuu, Beneficiu cuiusq; singillatim inibi expressam quotannis pendendo, ac ad manus Procuris Capli pro tempo Vacantis B. M. V. de ope gratis Capli soluen ordinaria ac delegata Applica auctè, sub Censuis et pœnis nouos insuper Prælatos et Canos in prima beneficij ipsorum Capli apprehensione iuramento corporali stricte decretum imo bene ss. Conc. Trid. et super hac adegit prouide statuit et ordinauit. Quod cum in presenti mra Visitatione a plurimis annis intermissum reperimus non sine peccati reatu, contra inobedientes sic Decreta ss. Conc. Trid. et Bulas seu constitutiones Applicas voluat. Nos pro munere nro Pastorali, qui et officiu delegati sortiti, hac in parte sustinemus, in ijs maxime quæ cultui diuino et Ecclesiæ Dei fore præsertim conspicimus, præfata Constitutione Radmilianam ss. Conc. Trid. in vigore reassumendam fore et declarimus; Et licet presenti ope Calore meretd aurea et argumeta deficiente.

præcaren

precia rerum esse adaucta, et consequenter fructus Reuestiarum quasi in triplo respectu antiqui taxæ succrevisse quisq; facile animadvertat. Ratione cuius Vicarii huius Regni difficultatem habentes, nec sextam nec etiam decimam provenientem partem, sed modicum aliquid ad taxam Radziwilianam adiungendum, diuturno statuendi et authoritate Apostolica, quâ in hac parte fungimur, ordinantes et summa infra expressa ab uno quoq; Prælatum et Canonicorum de tres Gradalis Capli ad nares Procuris eiusdem Capli annuatim incipiendo a Festo Nativitatis B.M.V. in anno sequenti sub pœnis et censuris Ecclesiasticis integre persolvatur.

Ex Præpositura fructibus assignati erant Radziwiliano decreto pro hisce distributionibus florenos centum nunc auctis rerum precijs assignamus exhibendos Centum viginti

taxa lectoris in spue.

Ex decanatu fructibus assignati erant flos quinquaginta octo nunc assignamus septuaginta

Ex Archid: fructibus assignati erant flos triginta tres, nunc assignamus flos quinquaginta.

Ex Scholastricâ fructibus assignati erant flos triginta tres, nunc assignamus flos sexaginta.

Ex Canonicâ fructibus assignati erant Centum triginta tres, nunc assignamus flos Centum quinquaginta

Ex Custodiâ fructibus assig: erat flos centum nunc assignamus flos Centum viginti

Ex Cantoratu fundi Turbia fructibus assignati erant flos Centum quinquaginta nunc assignamus florenos Centum septuaginta.

Ex Cancellatu fundi Dwiekozie fructibus assig: erant flos octuaginta tres nunc assignamus centum florenos

Ex Cancellatu fundi Zaiskzkowska fructibus assignati erant flos quinquaginta nunc assignamus florenos septuaginta

Ex Cancellatu fundi Kunice fructibus assig: erant flos quadraginta nunc assig: flos sexaginta.

Ex Cancellatu fundi Kobiernicky assignati erant florenos triginta tres nunc assignamus florenos quinquaginta. Alij Canonicatus quia proventus admodum exiles habent quorum redditus non excedunt annuatim florenos centos nullis pensione onerari debent. Cui quidem summæ ex taxa provenienti id omne, quod ex more, consuetudine et distributionibus antiquis dari solitum erat, superaddi, et pro distributionibus septimanalibus augendis converti debet, centum florenis pro divisione inter præsentes pro Gradali capitulo relictis. Habebunt autem Prælati et Canonici septimanas suas, celebrantes septimanatim florenos duos inter præsentes verò et divinis interessentes distribuentur septimanatim tot florenis, quot iuxta taxam fructuum proventus et manu actionem et calculo provenire poterunt. Illos autem pro præsentibus haberi, distributiones quotidianas lucrari debere declaramus, qui singulis diebus missæ conventuali et vesperis diebus festorum in choro interfuerint

distributiones quotidianas lucrandi debuerint?

fuerint, si quis Missæ tantum interfuerit, medianæ distributionem seu partem lucrabitur. Pro absentibus itidem habeantur Archidiaconus, dum visitat suum Archidiaconatum, Prælatus vel Canonicus senio vel infirmitate, subsidio tñ medici impeditus, vel qui in aliqua Eccla' intra muros Sardoniæ aut etiam circum vicina Missam celebrat aut in negotiis Eccla' à Capto mittitur, vel requisitus a Loci ordinario, vel pro defensione sui Beneficij, cum scitu tamen Capti vel eius Prævis discedat, et se ab Eccla' servitio absentat. Quamvis pro correctione ac servatione huius decreti, circa tertiæ partis s. Conc. Trid., seu sextæ partis institutionem observandâ, iuramentum ab singulis Prælatis et Canonicis circa suam receptionem ab illmo dum Cardle Radrivil pro Collectore ipsarum iniunctum fuerat. Nos ex causis bene visis illud pro nunc moderandum duximus, cum ea tamen declaratione quod in defectu solutionis pro tempore Capti (siquidem omnes tenerentur ratam suam pro tunc exclusive) quos absentes sint, suamque ratam non transmiserint, extunc expectato adhuc festo S. Martini in proximo immineate, sive sint bonæ impediti, sive non, etiam quod his seu absentiam in Capto excusaverint, Procurator Capti ut tamen prius ad nos delata rem authè possit et valeat sequestrare ratam dictam iuxta formam Taxæ et signa expressa dantes eidem extunc plenariam superinde potestatem, et quo agitur de executione decreti s. Concilij pro necessario in Eccla Dei instituti in quo eiusdem Procuris conscientiam nra exonerantes onerosamque gravamen per Christum in sortem ministerij Eccla huius adsciscat et declarent quem adhuc ei serviat, ministret, et an suam patiter et proximorum operetur salutem, cum exemplo vitæ, morum honestate conspicua tum verbo Dei prædicationis pro talento sibi dato. Audiatur orationes in sanctimonia et devotione spiritus, aliquin qui de absentia vitiis illius quos onera subire debet, sollicita semper quisque examinatione discutiat. Si igitur quippe lacte et lana communitatem spiritual laborat non pascit oves, sed in vigilat in custodia gregis, pari modo qui seipsum non prodebet exemplis Canonum operum in observantia divinæ Legis, præceptorum Mris Eccla et ss. Canonum. Dñi illis (arguit s. Bernardus) qui plurimis beneficijs sese onerant nec residere curant) qui peccata populi comedunt, sumptusque Eccla gravitis se habere reputant. Venient inquit ante Tribunal Christi audituri populorum querela gravis, accusatrix clamor, quorum devorare stypendijs, nec deluere peccata, quibus facti sunt duces cæci fraudulenti mediatores. Hæc ille. Ne igitur aliqua et parte apud homines nrum vituperetur Ministerium, nec blasphemare quid mali dicere de nobis, hortamur in dnō eos qui huic Eccla insigni nomina dederunt fres Venerandos et alios oes huic Eccla adscriptos, quorum plures nec adeo curia sermi nec publica Reipublicæ præoccupant negotia, ne se

de sexta parte.

ne, sese temere quando nulla liget, quo minus id faciant necessitas a non resi-
residan- do sese subtrahant, et negotia sua in tantum facilitent, vt saltim in celebrioribus
festis Ecclam hanc ipsorum oportuni spirituali sua consolatione pro pietate, et
officio, pro decore et dignitate eiusd. Eccle Lemouicis scandalis, id numeris ipsorum
explere non dedignentur. Capitulum Generale statuto tempore vbi pro festo
Nativitatis B.V. quotannis celebrandum non intermittatur, neue quis Prela-
torum et Canonicorum eorum sub quouis pretextu quomino interesse debite se subtrahe-
re presumant sub pena iamdudum Constitutione Synodali sancita, alioquin can-
sam trinam sub absentia per aliquam Ecclesiasticam personam his suis deducant
ne contemptus inde confratrum vel segnitia ipsius negligentia inducatur.
Et nihilominus ad ordinariam contributionem iuxta taxam superius et presentem
in paratis transmittendam teneatur. Inchoatio autem Capituli de mane ab-
luto sacro et non post prandium fieri debet, nec debent discedere nisi peractis
omnibus deliberationibus consessu plenioris Capituli requirentibus. In Capitulis ve-
ro particularibus minora tantum negotia pro tempore incidentia, qualibet
feria sexta celebrari non obstant. Vnus quisq; Prelatorum et Canonicorum ha-
beat seruum dicarium Caery peritum ac morigerum, quem nisi intra trium men-
sium spatium habendum procurauerit refectionibus de tempore Capituli dan-
dis, Priuilegiis, Priuilegiatis, caveat, qui vero vltra sex menses habere neglexerit
pena viginti marcarum pro fabrica Eccle applicanda muletetur. Quod
si vltra annum, medietate omnium fructuum Beneficij sui carere debebit, pra
dicte et Capituli irremissibiliter puniendus. Ne autem dicarij a debita residen-
tia et actu litigiorum qua in consequendis ad eorum dicarias iuribus sustinere ha-
bent quoquo modo his distrahantur, ea propter prouidendum quod diuina
dinarij, vt ipse Prelati et Canci suorum dicariorum fundos et iura si quid appa-
reant clara ipsorum vti principalium propriis impensis emineri debeant et
foueantur. Quoniam plenis dom. dignitati, aue Canonicatui annexa, dotatis
collabuntur, nec tamen de nouo instaurantur, minuue, in suis structuris reparantur
fuit ideo inter alia per Illum olim Cardem Radiuil in suis Reformationibus
ordinatum, vt qui domum sui Beneficio annexam non instauraverit, tanquam propriam,
aut collabi passus fuerit, pro anno a Beneficij sui administratione sit suspensus,
et proventus annui pro domo reficienda conuertantur. Cum nihil horum ad
executionem fuisse deductum ab eo tempore compertum, quasi vero de-
creta predecessorum nouos, modernos quos Capitulares non ligarent, maxime
cum eadem decreta Reformationis de tempore visitationis a piis Antecessoribus
non alia intentione prodierint pro Ecclia Dei decore et vtilitate morum cleri

illig reip.

illig reformatione edi et publicari consueuerunt. Ne igitur decreta tam S. Sanctis obsolescant, sed eorum intuitu offensis correctis et necessitatib⁹ imminentib⁹ reassumendo innouemus, statuimus, vt ab hinc decursu trium annorum a die publicationis presentis Nre Reformationis, quisq; suam domum canonicalem pro conscientia sua quam citius reparare et edificare teneatur.

Non minus quoq; considerando animum nrum mouit in eo, quod dict tot decreta Reformationu ab Antecessorib⁹ nris in utilitatem Ecclesiarum de tpe visitationis ipsarum lata passim postponantur, taliterq; in oblivionem veniunt, vt ne nouu quidem recentes q; antiquioris sive per cessum sive per decessum succedentes, quicquam scire satagunt, et ignorantiam penitus earum Ordinationum et statutorum Capli ad quæ seruanda etiam iuramento adigi solent probabilem pretexant. Proinde huic malo quantum cum deo possumus occurrere volentes nra pioru Antecessorum sanctiones, nostrasq; item magno labore, festa celeritudine hac visitatione peracta, conscripsimus quo quis nobis deperearet, sed in suo robore executioni debitæ quoties necessitas postulat demandandæ permanerent, sancimus et ordinamus vt eæ decreta Reformatoria Rmorum olim Radzivilij et Placidonij S.R.E. Card. Predecessorum nrorum, nra cleriq; presentia semel in anno de tempore Stalis Capli, statuta quoq; nostra alia ipsius Capli seu necessaria super quibus seruandis iuramentum in primo ingressu præstare consueuerunt clara et intelligibili voce in Crassino festi Natiuitatis B. V. et alijs primo die inchoationis Stalis Capli perlegantur, ad hoc vt nouiter ingressi recepti Prælati et Canonici informati, et veterani facile ex lectura ipsarum reminiscantur eorum quæ negligunter, et quæ necessario veniant exequenda, ij quod qui Lectioni statutorum Capli et Reformationu interuenire non curauerint, ne quamquam occasionaliter ignorantiam afferre poterunt, sed imo panam duarum Marcarum et distributionibus Stalis Capli de salario subire debeant. Quod si statutis Capitularib⁹ seruandis antiqua consuetudine in primo ingressu Beneficij iuramentum præstari debere vecesserit est, hoc idem de seruandis Reformationu tam nrarum quam Prædecessorum nrorum decretis in nihilo immutandis seruari volumus, vt sub eadem iuramenti forma eadem vice seruanda subintelligatur, in tantum donec a Nobis vel successorib⁹ nris in specie in aliquo paulo immutata moderatiuue fuerit, quæ vera siquidem leges condemnatur, fidelitas executioni demandari non curabunt. Sed ne cui de cætero subrepat præsumptio contrauenendi quod dict de tempore Stalis Capli, nec quamuis maiori tunc, nec pariati parte eiusdem Capli non congregatis, alia quacunq; ad applausum Decreta seu contenta contraria nris seu Prædecessorum nrorum statutis licere sibi existimant. Nos pro Pastorali munere occurrentes, statuimus confirmis et pariis Electis a quibus arbitrarijs tales superioru suorum

Decreta

Ad lectura Decret. m.

Decreta quoquo modo immutantes et vili pendentes vti inobedientes fore et esse coercendos per officium nrum pro tempore ad nos Iudiciumq nrum nobis vel successoribus nris deferendos in quo conscientiam ipsius oneramus ac insuper eidem imponimus vt decreta Gnalis Capli quotannis ad nos successoresq nostros transmittat. Actum Sendomiriae in Visitaone Nra Generali Die trigesima Mensis Maij Anno Dni Millmo sexcmo trigesimo Nono.

Jacobus Zadzik
Eps Cracoviensis

Innomine Domini Amen

Lembicianà.

De Templo

Cum singulare pietatis et decoris Dei domus studium munificentiaq nonnullorum DD. Prælatorum, et Cancorum pia liberalitate ita ornatam et recens auctam fecerit Ecclam, hanc inter Collegiatas Diœces Nrae insignem, vt cum cæteris Regni istius Basilicis, non contendat, tantùm modo splendore, et decore suo, sed multas multis nominibus superet et laudabili, præcipuoq cultus Dei exemplo præfulgeat. Ea propter id inprimis sancimus et iubemus, ne quidpiam in futurum intermittatur quod vel ad eius nitorem conseruandum aut ad munditiem augendam pertineret, vel ab extra sartis manutenendis, tectis etiam si opus fuerit reparandis proficuum esset. Et quia porticum Eccla non Leuem ruinam præseferre vidimus graueq periculum metuendum est, volumus vt illam pariter atq notabilem fissuram parietis super fenestra Eccla sumptu et peculio fabricæ Inbte Capitum faciat reparari, firmiter restaurari Curet quoq diligenter conseruari fundamenta Templi et columna parietumq ab omni iniuria pluuiæ discooperiuntur et magis in dies denudantur, ineantq DD. Prælati et Canci mature consilium, quomodo loca illa super quæ defluunt stillicidia, et quæ iacturæ sunt magis obnoxia, præsertim versus maiorem Eccla portam, nec non ipsum Cemiterium lapide strato, fortiora reddantur contra defluxum aquâ crebrum et violentum. Cui accendo, quia multum prodesset, si muro circumdaretur totum Eccla frontispicium, sic enim ad iacentem collem et terram muris, ac fundamentis Eccla adherentem, a quâ minus dilueret, imo tutò huiusmodi continerentur repagulo. Id circo

iniungimus

iniungimꝰ Et requisito Consilio in arte peritorum, et eo accepto quod magis placuerit, et expedire[rit], Senio Vrbis Capitum cogitet, et rationem ineat qualiter huiusq; malo, et sollicitijs, et quod deforis ꝓsentiꝰ quam primum prospiciatur. Turrim supra rectum Eccl[es]iæ Vet[er]is in formam rotundam, et minimè tam sublimi fabricâ congruam demolirj faciant, aliam formâ recentiꝰ et quantum fieri poterit elegantiorj, nec non aptam ibidem exponendo Horologio erigi et conformi curent. Multa deesse notamus quo habendo Ordine in Sacristia licanorũ ob defectum armariorum, et necessariorũ ad seruandã Ecclesiam Suppellectilem repositorium. Et de Vrbis Capitum, magis ex peculio fabricæ, iubeat quàm primum ꝓ loci capacitate et exigentia rei construi suoq; ordine disponi, et ab hinc licanj ea omnia quorum ad vsum habent debitè reponant in eadem et seruent. Cuius rei causa, et Chorum super quo Sanctuarij clamire solent removeri iussimus, locumq; alium eius designari. Horum omnium facemus initium ab eo quod maximè necessarium iudicabunt. Quod insuper ipsa honestas et religio loci habere debet. Porta maior Cemeterij semper claussa habeatur, ne ita sit pervius locus sacer inmundarum transitui, prout fuit ad ꝓsens, et non nisi ꝓ vsu DD. Prælatorum Canonicorum, aut Cleri ipsius Eccl[es]iæ aperiatur. Canon verò, penes se habeat Vicecustos semper, et curam claussuræ suo pedna cuius arbitrium imponens toties quoties D. Capitulo septimanali committimus.

De Officijs Diuinis.

Diuinorũ Officiorum ordinem et horas D. Capitum faciat ꝓ festiuitate et hyemali tempore Su[per]stiti in tabella seperata, quæ in loco aperto, et vbi a quoris conspici possit intus Sacristiam semper habeatur affixam et iuxta eam Vicecustos tam diuina Officia quam ꝓ eis pulsum campanarum diriget. Et autem Dñi Prælati atq; Canci facilioren suorum officiorum peragendorum habeant memoriam Vicecustodi iniungimus, vt singulis septimanis mutatis conscribat in tabella ossa, quæ de in communi, vel in particulari et quo tempore expediri debebunt, idem faciant de Anniuersarijs specificando per quem ex Prælatis aut Cancis quo die ꝓ quo Anniuersarium sit celebrandum, quam hanc tabellam descriptam in singulis Capitis septimanalibus exhibeat, vt eam Prælato aut Canco Præsidenti cæteris exponendam tradat. Incumbet deinde eidem Vicepro[cura]tori advertere negligentias non celebrandum aut absentium, die et interuisso esse notatis eidem D. Capitulo de ferre sub pœnæ arbitrio eiusdem reservatis. Et ne grauè sit residentibus loco absentium Confratrum Missas de cantare, eorumq; clericis, Missalia eis conferri solita, de ꝓ absentibus celebrantes accipiant.

ad decent

Nol dicendum Missas in Altari maiori neminem liceat admittere praeter
solos Prælatos, Canicos et Hospites Vicarius autem Ecclesiæ permittatur eius dem
Altaris dumtaxat indultus Privilegiatis pro animabus defunctorum flore
in eadem Ecclesia recepto, omnes et singuli Vicarij nec non religiosi Clerus huius
Ecclesiæ omnibus diebus quibus habebuntur Conciones devote et attenti eis interfint
ac inconspectis sedilibus ante suggestum se coram, nisi aliud ratio valetudinis
requirat, sub pœna unius marcæ post unam monitionem in eorum Capito reponend
Loca sese subtrahant à Ministrantium celebrantis Canicis aut per Pale-
nistas, vel alios substitutos præsumat quispiam sine causa gravi sua functi
officio, id facturi cum omni modestia, et devotione, absq; confabulationibus,
aut alia mentis diversione sub pœna cuilibet obventionibus septimanalibus
unius septimanæ toties quoties cui id attendat punctator designandus a
Nobis Capitulo Majori. Cum vero adesse is iam invaluerat mos quod facilem
absentiæ veniam haberent a Vicedecano, proinde ejus Spe officia sua pleniq;
per substitutos expedire consueverant. Volumus et ab hinc nemini liceat
recedere vel abesse ab Ecclesia et eius officijs, quin prius causam necessitatis
apponent seniori præsenti tunc residenti Prælato aut Canico ipsius q; non nisi ab eo sin
obtenta.

De Capitulo

Decet et maxime necessarium est, ut qui loco authoritate et dignitate
præeminent, etiam a charitate, virtutibus, et exemplo præcellant. Quocirca monen-
tur et in Christo Domino requiruntur omnes q; DD. Prælatorum et Canicorum
et Capitula sua in charitate vera, et fraterna concordia peragant, non con-
tendant æmulationibus ad invicem, cum de bono communi et suæ Eccle agendum est. Nemini vero liceat alterius sententiam interrumpere seu verbum
addere, sed donec eam dicens expedierit, quisq; suo loco expectet sub
pœna privationis vocis activæ et passivæ pro toto tempore illius Capli
Quod si autem aliquem inter DD. Capitulares inimicias factiones par-
cialitates aut diffamationes tam coram ipsis, quam coram extraneis seri-
nare compertum fuerit, talem mala sententiam mediante privatione ingres-
sus Eccle et Capli per medium annum plectendam decernimus.
Quod facilius retineantur pensa, et in casum veri occurrente casu statu-
ta ordinationesq; istius Eccle, adhinc in singulis septimanalibus Capulis duo
ad minimum Capita ex statutis, et ordinationibus ordine suo consecutive sunt
acte omnia percurrantur omnibus in Capitulis audientibus. Nam statuta
et ordinationes quam decreta nec non gradus acta Capitularia de in Archivo

Capli

Capli seruentur ordinang, quorũ nihil cuiquam exordere liberum sit,
absq; scitu & Consensu Capli. Quòd si quispiam facto proprio aut priuatim extra
Scitum, et consensum Capli aliquod ex decretis, statutis aut ordinationibus
immutare presumpserit, reassumuntur in eum pdcta ordinationũ etentarum.
Jura Priuilegia, mouentq; cursus, et alias quascunq; obuentiones ipsius Eccle
V. Capitum de mũe et cognomine specificatas mundè et characterè elegantiori
in libro ad id compacto describi faciat, horũ singulorũ originalia siue trans-
sumpta authentica in Archiuio Eccle conseruandi deputabit autem V.
Capitum unum vel duos ex gremio sui, qui copiarum horũ cum originalibus,
vel transumptis eorum fidelem faciat collationem. Item fieri iubemus cum
Inuentarijs omnis supellectilis Eccle ex quibus unum exemplar ad mundum de
scriptum rebignatum subscriptum per duos Prelatos per dice Custodem alterũ
in Archiuio Nobilis Capli. Bibliotheca quo meliori ordine et cultu ser-
uetur V. Capitum, iubeat armarium sibi, in quo reponantur libri, cumq; Capi-
tulari sub inuentario consimili per duos Prelatos uni ex medio sui, qui resi-
dens fuerit committant. Placuit quoq; Et hãc insignis inter Collegiatas
Dictas Mãe Eccles quã alijs de Jure competit prerogatiua habeat
Crucis Argenteã immediate ante ipsos Prelatos et Canonicos por-
tum ex Stolythis in Processionibus, et furcaionibus publicis Eccle defe-
renda. Insuper curet Nobile Capli obtinere apud Smũ Indulgentias
Altarium Septem ad instar Urbis Romã

De Prelatis Canonicis et eorũ Officijs

Diuturnam a Deum, et supinam R. D. Custodis istius Eccle circa
officiũ suum negligentiam, quamuis alteritis uis ordinationibus pater-
no monita, et requisitus esset, quia in nihilo diligentiorem animaduer-
timq; maneret iterum essentibus Omnes uero et singulas Ordinationes, Decre-
ta et consuetudines ab antiquo receptas, quã ipsius officium, et curam
thesauri Eccle concernunt: in toto reassumimus, et Deuouemus
Officio sub Jurisdictionis Omnisq; Prelatorum per se exerceat, et omni-
bus satisfaciat, Vel eum si abesse oporteret Confratrem ad id adimplendũ

subrogat

Substituat, quem in Actis sive Gnalis Capli sive septimalis tempestive ante suam absentiam inscribat sub pœna. Nemoq; alius officium ipsius usurpet aut sese ingerat in aliud sub nullitate actus. Rdni Dni Concionatores Canci, ne virtuti eorum, et laboribus continuis subtrahatur honor, et gratitudo, ac ut eo libentius officium suum subeant, iniungimus, ut senio et alijs prærogativis pari iure in omnibus cum cæteris confratribus gaudeant, prout iam in præsentia Vnbilis Capli sub finem visitationis nræ oretenus declaravimus. R. Dnus Procurator Capli maioris exhibeat rationes administratæ pecuniæ ex proventibus singulis annis Ecclæ, idq; DD. Prælatis et Cancis residentibus protunc ante Caplum Gnale duabus septimanis anticipative cuius calculi rationem ydem V. Caplo referent, omnesq; examinatas difficultates distinctè explicabunt, quibus expeditis, et pro necessitate rei complanatis Rc Procurator à Vnbli Caplo quietationem obtineat. Et quia vice Procurator distinctam ab antiquo habet curam pecuniæ minoris istius Ecclæ, ipsequoq; post expeditum calculum cum Rdo Procuratore reddat rates suæ administrationis sub idem tempus coram eisdem DD. Cancis similiterq; a V. Caplo habeat quietationem. Qui tamen vice procurator subiaceat in oibus alijs Rc Procuratori. Reassumimus ordinationem Zadrikovianam et penas in ea specificatas contra DD. Prælatis et Cancis qui infra sex menses vicarios non habuerint augendo pœnam in ibi assignatam X Marcis quam Vnble Caplum in pœnam contraventionis acceptavit.

De bonis Ecclæ

Singulare studium circa conservationem bonorum pro Fabrica Ecclæ Regum munificentia donatorum, ne quid per negligentiam Procuratorum V. Caplo detrimenti patiatur, commendamus V. Caplo ne fructus per determinat

determinationem agrorum aut desolationem Subditorum diminuerentur, pro-
uideant tanquam de peculio Christi et sponsae, Ecclae. Et quoties alicui de
medio Fratrum administratio, et cura eorum permittetur, semper de conse-
minatione omnis generis grani, et de messe omnium frumentorum Vrbis
Caplo et successoribus ex Regestris, et per Reuisionem constet, Nec
non ut exactae omnes in fabricam Ecclae expensae connotentur, atq; sin-
gulis annis a Praesidente V. Capli Gnalis subscribantur. Interdici-
mus autem ne bona applicata pro fabrica Ecclae alicui arendentur sed
super Procurem fideliter administrentur, salua eius prouisione honesta
nisi eadem arendari, necessitas vrgens postulauerit idq; de scitu et
consensu nro vt eadem opera, et studio ab ipsis quoq; d.d. Praelatis et
Canonicis Praedia Villae Coloniae et quaecunq; alia bona ad eorum Canonicatus
pertinentia conseruentur integra, semel in quolibet anno per Commissa-
rios a V. Caplo gnali deputandos reuisionem fieri iniungimus.
Summas pecuniarias non nisi ex Consensu Gnalis Capli et seruatis ser-
uandis de iure dare et locare in Censu liceat.

De Peculio infirmorum Sacerdotum

Cura peculij infirmorum Sacerdotum ad Commissarium per V. Caplum
Gnale ex gremio sui deputandum pertinebit volumus autem vt libenter
derelictorum ab intestato seu legatorum fiat separatus in quo dedit
et anno quaecunq; venerint, consignabuntur. alius liber in quo inscri-
ptiones Censuum si fieri potest etiam Authoritate atq; Census quotannis
percepti inscribantur. Tertius in quo expensa in vsum Sacerdotum infir-
morum, pro temporis exigentia connotabuntur, praesertim ante omnia com-
parata domo in Ciuitate Sandomiriensi et ad vsum infirmorum, distinctis
si fieri poterit, habitationibus accomodata, ita tamen vt nihil expendantur
de peculio parato sint consensu V. Capli, atq; nro scitu, et assensu inscri-
ptis obtinendo quorum omnium rationem dabit praefatus Commissarius singulis an-
nis coram nobis.

de anno Gn

De Anno Gratiæ

Quandoquidem V. Caplum habet de hoc speciales Antecessorum nrorum ordinationes ratione persoluendi Anni gratiæ, et ad præsens omnes et singuli Caplariter congregati easdem adimplere et obseruare perpetuis temporibus sese submiserunt. Statuimus ut nemo abhinc ad Caplum admittatur, tàm diuq arceatur ab ingressu, donec persoluerit omnia defactò, aut sufficienti fide iussione cauerit de soluendo.

De sexta partè à n residentibus soluenda

Inhærentes Ordinationibus Radziuilianis, nec non recens præstitæ in præsentia Kra V. Capli submissione, ratione persoluendæ, quotannis in Gnali Caplo sextæ partis prouentuum, cuiusq ex non residentibus statuimus, ut in omnibus punctis obseruentur super ea dispositiones factæ et debitæ exequutioni singulis Caplis Gnalibus demandentur sub pœna dupli. Attenta nihilominus præsentium temporum calamitate huius modi sextæ partis solutionem, a præsenti visitatione reducimus ad taxam et æstimationem prouentuum per Emi mu Cardinalem Radziuilium Prædecessorem nrum conscriptam. Cæterum DD. Prælati, et Canci non residentes curent infra sex menses dispensationem à Sedè Aplica, et absolutionem a perceptis indebitæ fructibus alioqui sciant nos contra eos iuxta dispositionem Sacri Concilij Tridentini pro officio nro processuros.

Sexta pars modificatur

De deposito Vnblis Capituli

Depositum trium millium Florenorum Polonorum volumus ut semper integrum in deposito Eccla vulgo Ceccho nuncupato conseruetur, nec ab hinc liceat illud pro necessitate quacunq licet grauissima occurrerit applicare ac leuare absq Gnalis Capli decreto, nostraq et successorum nrorum speciali approbatione. Claues autem à Custodia eiusdem ærarij ita seruari iubemus, prout ab Antecessoribus nris ordinatum est.

De bonis Prælatorum et Cancorum

Quoniam multæ domus reperiuntur Prælatorum Cancorum atq Vicariorum quarum nonullæ extremam ruinam, eamq proximam minantur,

aliquæ

aliquam notabilem sui desolationem habent et matura indigent reparatione. Quocirca reassumimus ordinationem Zadrikouianam, et aliorum Prae decessorum nostrorum iniungimusque in virtute s. obedientiae R. D. Procuratori V. Capli sub poenis arbitrarijs ut negligentes aut contrauenientes ad nos deferat, nisi infra sex menses hmoi reparationem inceperint, praesentibusque nostri paruerint. Quod ut unicuique melius innotescat, eo fine peractam reuisionem per commissarios nostros a nobis subscriptam V. Capto exhiberi fecimus

De Vicariis

Vnbles Vicarij capitula quae facere solent tempore interstitij et silentij a diuinis, transferant in tempus sibi commodius visum, post offa diuina expedita ne per hmoi actus distrahantur a cultu diuino, aut eius ordinem perturbent. Interdicimus autem Capto eorundem ne in posterum acceptent aut recipiant aliquam fundationem, vel perpetuam obligationem sine consensu V. Capli maioris, secus factum eo ipso nullitati subiacet. Vicecustos quod ad Regimen sacristiae et diuinorum officiorum in omnibus dependent in absentia sui Praelati aut eius substituti eoque absente a Canto seniore, vel Praelato pro tunc residente sine cuius scitu atque licentia usum supellectilis cuiuscunque Eccle apparatuum et ornamentorum nemini permittat aut ea tradat tantominus ad usus prophanos sub poenis arbitrarijs, per Vnble Caplum maius in eum toties quoties ferendis. Monetur idem Vicecustos ne sanctuorum obsequiis in rem suam priuatam utatur, sed eos reliquat in solo Eccle seruitio ac circa officia ad quae applicati sunt sub poenis ut supra arbitrio Vnblis Capituli Maioris decernendi quod non detrectet iniurias eorum audire ac ut illis iuxta statuta et antiquam consuetudinem satisfaciat prouidere. Caueat item Iura Priuilegia statuta et ordinationes quascunque istius Eccle alicui sine scitu extradere et expresso Vnblis Capli maioris consensu. Altaria sua decentius ornent, curentque in melioribus antepedijs et mappis mundioribus ornari. Scamna quoque siue formas eiectis antiquis nouas construi faciant.

In super

Insuper derelictis providere volens per testamenta, et iacturae eorum obviando, ordinamus, quatenus aliquis ex vicarijs in Exequutionem testamenti assumptus ab hinc ad nullius rei aestimationem accedat, nec eam facere praesumat, non requisito prius iudicio in arte peritorum si habere poterunt iuratorum, prout haberi solent in Civitatibus, Circa quam aestimationem et taxam faciendam, conscientiam eorum oneramus, facturi etiam rationem exequutionis coram nobis vel Rdo officiali Sandomiriensi Quae omnia et singula Decreta statuta, et ordinationes quo maturiorem, et fideliorem habeant exequutionem legi et intimari mandamus, statim a praesentatione eorundem proximo Capitulo septimanali: Ut vero notitia eorum etiam ad absentia perveniat curabit, Rdus D. Procurator sumptu V. Capituli unicuique DD. Praelatorum et Cancorum copias transmitti, fidemque eorum intimationis habeat. Exequutioni autem et observantiae singulorum, ut attendat Generale Capitulum volumus et in vitae S. obediae praecipimus, debitam alioqui fidem et obedientiam a singulis sub poenis arbitrio nostro reservatis requisituri. In quorum fidem praesentes manu propria subscriptas sigillo nostro muniri iussimus Datum ut supra. Petrus Gembicki Episcopus Cracoviensis

Ill.mi Zadzik Eppi
Visitatio
Collegiatae Sand

obiit 1642.

Nro 255 1a

Andreas Trzebicki Dei & Apostolicæ Sedis gratia. Episcopus Cracouiensis Dux Seueriæ.

Significamus Vniuersis & singulis præsentibus & futuris. Quia Nos Regimini Ecclesiarum Diœcesis Nostræ Pastorali sollicitudine attendentes, ad illarum maximè verò insignium Collegiatarum Visitationem per Nos ipsos processimus, & in domo Dei atq; in Ministris eius deprauata in rectum reducentes Reformationis Nostræ Decretis indemnitati earundem Ecclesiarum, & dignitati Ordinis Clericalis, Salutiq; animarum quantùm cum Domino potuimus, prospicere curauimus. Quod cum in aliis Ecclesiis perfeciſsemus, etiam ad Collegiatam Sandomiriensem Vti primariam & Principalem de cæteris omnibus intra Nostram Diœcesim Collegiatis, in persona Nostrâ iam duabus iisq; repetitis Vicibus descendimus, & licet quidem Vnâ Vice præmissis more præmittendis Visitationem formalem in eadem Ecclesiâ peregerimus quia tamen nescitur quo casu Reformationes prioris Nostræ Visitationis ad nos transmiſsæ deperierint, ita vt nec Vlla penitus nota illarum in eadem Ecclesia & Capitulo relicta sit. Proinde Secundæ Visitationis Nostræ Anno Dmi Millesimo Sexcentesimo Septuagesimo primo. diebus decimaquarta, decimaquinta Septembris & alijs proximè & immediatè sequentibus repetitâ, quæ sequuntur Reformationes inuiolabiliter seruandas authoritate Ordinariâ damus & promulgamus tenoris sequentis.

Primo: De Diuinis Officijs.

Satis laudabiles & Statui Ecclesiæ huius congruentes, à laudatissimis Prædecessoribus Nostris Reformationes, quas in opere et actu præsentis Nostræ Secundæ Visitationis Vidimus & legimus Vigore præsen-

trium harum Nostrarum reassumimus, & innouamus, atq; Vt in Viridi obseruantia habeantur requirimus & monemus. Cum non congruit Vt tot Decreta Reformationum a Prædecessoribus Nostris in Vtilitatem Ecclesiæ huius cultusq; Diuini propagationem, lat passim postponantur, Vel in obliuionem trahantur, frustra siquidem leges conduntur, si debitæ executioni demandari non curantur. Et insuper attento moderno eiusdem Ecclesiæ statu, hæc omnia & singula quæ sequuntur de Diuinis Officiis obseruanda decernimus & ordinamus, Vt scilicet Diuinum officium non nisi tempore debito & in præcedentibus Reformationibus præscripto inchoetur, illudq; non præcipitanter aut pedetentim prout hactenus fuit, sed cum debito concentu, grauitate, et deuotione continuetur, propterea q; a risu, colloquiis, & cursitatione, omninò abstineatur, substituti tanto verò magis Personæ Viles & abiectæ ad idem officium peragendum non admittantur, imò penitus arceantur, Vtq; ad id præsertim diebus Dominicis & festis Vnus ex maioribus Capitularibus pro tempore suæ residentiæ & septimanæ per se Vel per Concanicum suum attendat, delinquentes in pmissis tam Vicarios quam Mansionarios, moneat, incorrigibiles Officiali Nostro Sandomirien" nunc & pro tempore existenti,, deferat mandamus. Pariter statuimus, & id ipsum specialiter Capitulo Maiori, cui in hac Eccleā promotio cultus Diuini incumbit, iniungimus, quatenus serio attendat Vicariis, Vt in Diuinis omnibus obeundis se se Matrici Ecclesiæ scilicet Cathedrali Nostræ Crac conformet, ideoq; diebus Dominicis & Festis ad populum solemnibus exceptis statio tempore in anno occurrentibus matutinis per scholam decantari solitis nec non prima & Vesperis Fatq; Completorio ~~quæ scholæ psallere tenebitur iidem Vicarii omnes alias horas cantabunt, diebus vero feriatis etiam primam & Vesperas ac omnes alias horas psallere iidem~~

Item ordinamus qtus

Vicarii teneatur. Tabula Officiorum & Anniuersariorum nec non renouationis Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti, in Sacrario, loco patenti per Vicecustodem seu Sacristianum, aut respectiuè per Hebdomadarium, quoad ipsam duntaxat Sanctissimi Sacramenti renouationem, affigenda perdeat. Item vt primum Sacrum Vulgò missa primaria à Rndmo olim Alberto Lipnicki Suffraganeo Cracouiensi & loci huius Præposito. Vltra alia plurima insignis eius munificentiæ argumenta huic Ecclesiæ erecta, & dotata, statim post pulsum campanæ paulo longiorem ab Officiante pro tempore existenti celebretur, nè aliquin propter moram populo expectanti & de templo dilabenti detur occasio, & tædium deserendi missam. Idem Iudicium est de Vltimaria Missa, fundationis Adm Rndi olim Simonis Dzierzgga, cuius census dotalis hactenus vindicari neglecti, ab hinc non negligantur, nè ex tali defectu Diuina intermittantur. Similiter Cantoris & Psalteristæ, vt tandem ad finem & effectum & realem actualemq; effectum fundatio illorum reducatur, & cultus Diuinus in hac insigni Ecclesia potius exinde augeatur, & non è contra diminuatur: cum eiusdem Capituli maioris Committimus & demandamus discretioni quod prouentuum duos Concionatores eosdemq; Canonicos, pietate, et liberalitate Illustris & Adm Rndi Domini Sebastiani Rokicinski Archidiaconi Sandomirien erectorum concernentium ad mentem Statuti in Capitulo Generali sub anno millesimo sexcentesimo septuagesimo specialiter conditi & promulgati idem Capitulum maius omnino curet, nè exinde iidem Concionatores deficiant & consequenter nè populus prædicatione Verbi Diuini destituatur, Item antiquam consuetudinem nec minus rationabilem quia cultum Diuinum promouentem reassumi, volumus, vt scilicet tempore missæ Conuentualis duo Capitulares Seniores & alias ij qui ordine et loco sunt priores admutiati aut saltim Su-

Ad. quatenus [illegible] Clerus [illegible] festis quæ festis diebus 28
[illegible] sed potius [illegible] ordine [illegible]
scilicet post altera celebrentur, Missas priuatas seu lectas in hac Eccl̃a et nō aliis celebrent
taliq̃ modo et grauitati continuationis diuinorū et commoditati populi ad diuina audien
da tēp̃ opportune cōsulatur. Alioqn cōtrauenientes primo a Sacrificio suspendi,
si moniti cessare et resipiscere noluerint vel Capitulo maiori particulari aut vni cuiq; pro
pecuniariis [illegible] exactis alijs Carceri [illegible] decreti in patenti loco
extra excerptos affigendi nec ipsius ignorantia hac quæstio [illegible] Item

Cæterũ reliqua de Diuinis peragendis officijs præsertim vero Mand.
res Capitulares assistendi teneant et obseruent prout infra
tit. 3. de Dignitatibus et Canonicis nominatim descripta.

perpellicium ad eleuationem Sanctissimi Eucharistiæ Sacramenti ad Alta-
re maius ad quod dictam Missam contingit celebrari, bini cum duobus
cereis in medium procedant, & ibidem cum profundâ adoratione, ho-
norem & cultum tanto Sacramento debitum exhibeant. Item iidem
Maiores Capitulares tempore eiusdem Conuentualis Missæ, pro offer-
torio ad maius Altare, ad osculum ligni Crucis, omni festo celebri,
prodeant, vt tali suo exemplo populum iisdem Diuinis assistentem,
ad idem faciendum prouocent. De restrictâ Missarum celebratione,
ad Altare maius nec non de continuâ Prælatorum & Canonico-
rum circa Diuina festis ad populum solemnibus assistentiâ, Refor-
mationem Sembicianam reassumimus, illamq; ad Vnguem obseruari
præcipimus & mandamus. Et quia plurimæ vtriusque Cleri Ecclesiæ
rectores et Monasteriorum quæ Altaristas reliquos inueniunt fundatos

2do: De Templo & Cæmeterio.

Frontispicium alias Scopi & tectum Ecclesiæ huius quanto-
citius reparari curetur, & tegulis Sedanensibus cooperiatur.
Naspuris in fornice templi iam notabiliter apparentibus quantocitius
consulatur, Campanile huic Ecclesiæ & campanis congruum e-
rigatur. Circa Cæmeterium huius Ecclesiæ murus ad radicem col-
lis eiusdem Ecclesiæ dudum inceptus vlterius promoueatur, vt sic ru-
inæ non solum dicti Cæmeterij sed et ipsius Ecclesiæ fundamen-
tis & columnis pluuijs diuinis expositis tempestiuè occurratur.
Decretæ Visitationis Prædecessorum Nostrorum & præsertim a Re-
uerendmo olim Petro Sembicki eo nomine lata debitæ executioni
demandentur: proindeq; Summa aliquot millium florenorum quæ ex-
tat ad presens in archiuio eo quo supra fine conuertatur: prouentus
quos aliqua pars, (pro quei) de Villa Fabro ~~et Oppeda~~, nec non annus gratiæ,
sicut pro ornamentis & necessitatibus, ita principaliter & pro fabrica

Cæterũ reliqua de Diuinis peragendis officijs præsertim Maio-
res Capitulares assistendi teneant, et obseruent
prout infra vt 3 de his rebus Reformationis titulo 2do
de Dignitatibus et Canonicis nominatim et inspecie
descripta.

huius Ecclesiæ ad mentem Ladzikouianæ Reformationis applicetur, alioquin Vlteriori fabricæ Ecclesiæ eiusdem etiam per extraordinarias Capituli Maioris contributiones, prouideatur, siquidem sumptus ordinarii ad præmissa sufficere nequeant. Armarium pro Bibliotheca reparetur.

Inuentaria quoq argenti & totius Ecclesiæ, suppellectilis, nec non Librorum renouentur: quia hæc quæ ad præsens extant, sunt valdè defectuosa, in multis locis lacerata, non authentica ita vt recentia antiquis non conformentur, indeq multi Libri & aliquot calices argentei desint, tametsi in antiquis Inuentariis descripti inueniantur. Libri quoq ad chorum huius Ecclesiæ seruientes, ni iam valdè attriti aut reficiantur, aut de nouo comparentur, præcipuè verò Antiphonarium pro feriis & festis, nec non duo Psalteria, & Rituale, ac Processionale. Cæterum cum sacra incongruè miscentur prophanis, prohibemus propterea, nè abhinc in Cæmeterio insignis huius Ecclesiæ vllæ penitus Personæ prophanæ, etiam vxorati artifices habitent, neq vllas domunculas ibidem ædificent, tantominus pecora & pecudes ibidem teneant, vtq à propinationibus & locatione mulierum in ædibus Vicarialibus & cuiuscunq alterius Cleri etiam ipsorum Capitularium abstineatur, sub pœnis arbitrio Nostro aut Officialis Nostri Sandomiriensis irrogandis mandamus.

Pixis Minor infirmis ad Vnble Sacrum argentea intus deaurata comparetur, et maior pixis in tabernaculo cum hostiis consecratis teneatur nec inde amoueatur, ne fortè cultus latriæ coram Nacuo tabernaculo exhibeatur, a Cæteruntibus de more exhibeatur vsitatus exhibeatur.

Tertio. De Dignitatibus & Canonicis.

Quænam onera & obligationes aut Officia tam Dignitatibus quam Canonicatibus huius Ecclesiæ incumbant. Superuacaneam profectò illorum enumerationem esse censemus, Prædecessores siquidem Nostri illa omnia & singula in Reformationibus suis satis & perquam abundè, præcipuè verò Reuerendissimus olim Radiuilius etiam in particu-

lari.

lari recensuit, ad quas quidem Reformationes & nos ne Tautalogiam committamus, quinimò ut magis executionem earundem Reformationum promoueamus, quam ut noua Decreta sine necessitate multiplicemus, eosdem Dignitarios & Canonicos, ad easdem Prædecessorum Nostrorum Reformationes remittimus, eisq maximè Personalem, & crebram, aut saltim mensualem residentiam, à Nostris Prædecessoribus et de præscripto Concilii Tridentini aliorumq Sacrorum Canonum, inculcatam, commendamus, absentia siquidem Capitularium, magnos et crebros defectus in cultu Diuino & Regimine Ecclesiæ huius quotidiè accelerat, propterea q ipsis omnibus & eorum cuilibet in solidum injinuamq, quatenus meminerint, se ad præfatas in hac Eccleā Dignitates & Canonicatus, non ideò fuisse & esse assumptos, ut scilicet tantum fruges consumant, ut otiosi et nil in hac Ecclesia laborantes, reditus ex fundis Dignitatis vel Canonicatuum eiusdem Ecclesiæ, percipiant, sed potius ut officium propter beneficium ipsis collatum per se et non per substitutos prout eo nomine Concil. Trident. Sess. 24. de reformatione cap. 12. expresse præcipit exerceant, ut sicut de Altari huius Ecclesiæ viuunt, ita etiam illius onera per se subire + consequenter Septimanas ad Diuina peragenda se ex ordine tangentes teneantur.] Indignus quippe (loquitur) sine iusto Pastorali Zelo Rndmus olim Iacobus Zadrik Prædecessor Noster in Decreto suæ Reformat. pro hac eadem Ecclesiā sub tit. de Capitulo relictæ) lacte & lana conuincitur: Si nihil laborat, si non pascit oues? si non vigilat in custodia gregis pari modo qui seipsum non præbet exemplum bonorum operum in obseruantiā diuinæ legis, in propagando Cultu Diuino, væ illis inquit D. Bernardus, qui peccata populi comedunt, sumptusq Ecclesiæ gratis se habere reputant, venient inquit ante Tribunal Christi, audietur populorum quærela grauis, accusatio dura, quorum vixere stipendiis, nec ta-

ipsi per se aut saltim per Concapitulares suos sustinere hasq Septimanas exnunc a die Capituli huius Gnlis ~~obseruare~~ incipiendo a Dno loci huius Proprio ~~obs~~ ~~[illegible]~~ sumere et obseruare

mensa

men diluere peccata, quibus facti sunt Duces cæci, fraudulenti Mediatores. Ne igitur apud Deum & homines Cleri huius Ecclesiæ vilipenderetur ministerium, neue populus loci huius habeat, quid mali de clero Ecclesiis huius dicat, hortamur in Domino eos omnes, qui huic Ecclesiæ insigni nomina dederunt, nè sese temerè, quando nulla prægrediè, quominus id faciant necessitas; à residentia circa hanc Ecclesiam subtrahant, quinimò vt negotia sua in tantum facilitent, vt, crebrius et præsertim solennioribus festis Ecclesiam hanc cuius prouentibus viuunt, præsentia sua condecorent, vt septimanas ad diuina peragenda se ex ordine tangentes ipsi per se, sustineant, vt obligationes detribus missis septimanatim vltrà dies Dominicos & solennitates celebrandis idem Capitulares ex antiquo statuto ac de præscripto Reformationis Sixtinæ expleant, idq sub pœna sequestri prouentuum, ex fundo Canonicali, prouenientium pro ratha negligentiæ, vt Anniuersaria hactenus neglecta omninò reassumant, nè aliter pios Fundatorum intentiones depereant, propterèaq reditus huiusmodi Anniuersariorum quantocitius vindicent, & neglecta eadem anniuersaria deductis expensis in lites et Processum factis compensent, in quo specialiter oneramus conscientiam omnium & singulorum Capitularium. Item vt Capitula septimanalia hactenus intermissa, vltra annuum generale celebrent, in eisq distributionem pro residentibus destinatam ad minimum per flores florenos Sixtinales, & aliàs iuxta proportionem summæ ex eadem sexta, aliundè collecta distributioni totius anni, & numero residentium correspondentis, non expectato generali Capitulo, omninò interessentes & diuinis interessentes, faciant; ad eumq effectum Punctatorem iuratum, huiusmodi absentias notantem,

cap.

Capitulariter instituant; præsentia verò eorum tantum Capitularium est admittenda, qui diebus ferialibus superpelliceati in stalo suo, & non extra stalum, idq siue in Maturo siue in Summo Sacro. In duplicibus autem solemnibus, etiam in Vesperis primis et secundis tantò magis in Conuentuali Missa & concione adfuerint, pariter a Dnicis diebus processioni ad diuinis antemeridianis assistentiam sub [illegible] et non alias nec aliter, vt autem præmissa omnia tantò efficatius procedant, sextam partem redituum à Prædecessoribus Nostris piè et rationabiliter institutam, et ex rationibus iustis per Rndmum olim Iacobum Sadzik, modicè auctam reassumendum et innouandum duximus, prout per hascè præsentes Nostras reassumimus & innouamus, & sub præcepto formali omnibus et singulis Dignitariis, & Canonicis infranominatis præcipimus & mandamus, quatenus quisq illorum sub tempus Generalis Capituli Summam pecuniæ infraspecificatam ad manus Procuratoris Capitularis annuatim incipiendo à festo Natiuitatis B. M. Virginis in anno proximè sequenti, a data præsentium computato dent, numerent, & realiter atq in effectu soluant, idq sub pœna sequestri prouentuum fundi, ex tunc in eodem Capitulo generali contra huiusmodi non soluentes per idem Capitulum Authoritate Nostrâ, & Successorum Nostrorum extendendi. Ad quem effectum, hocce Decretum Nostrum in ~~eodem~~ Capitulis ~~Generalibus~~ etiam particularibus semel, et item ac tertio, publicandum vim triplicis monitorij semper habere declaramus & ordinamus, vt sic ex parte Processus et formæ sequestri decernendi omni exceptioni aut verius non soluentium tergiuersationi occurramus. Vt autem liquido constet de quotâ hu-

in

iusmodi Sexta soluenda sic Vt sequitur taxam Radzikouia-
nam in Specie ponimus. Et primo de fundo & fructibus Praepositu-
re Centum Viginti florenos Polonicales soluendos esse decla-
ramus. Secundo ex fundo & fructibus Decanatus Septuagin-
ta florenos. Tertio ex fundo et fructibus Archidiaconatus quin-
quaginta florenos. Quarto ex fundo et fructibus Scholaste-
rie Sexaginta florenos. Quinto ex fundo et fructibus Canto-
rie Centum quinquaginta florenos. Sexto ex fundo & fructi-
bus Custodie Centum Viginti florenos. Septimo ex fundo et fru-
ctibus Canonicatus Turbia Centum Septuaginta florenos. Octa-
uo ex fundo et fructibus Canonicatus Dwiekozie Centum flo-
renos. Nono ex fundo & fructibus Canonicatus Zaiączko-
wska Septuaginta florenos. Decimo ex fundo et fructibus Cano-
nicatus Kunice Sexaginta florenos. Vndecimo ex fundo et fructi-
bus Canonicatus Kobierniki florenos quinquaginta. Reliqui Cano-
nicatus ob tenuitatem Prouisionis aut dotis sue non cadunt sub
presentem taxam. Huic igitur Summe ex premissa taxa proueni-
enti, accumulari debent ea omnia, que de more & consuetudine Su-
ius Ecclesie pro distributionibus Septimanalibus deseruiunt: Cen-
tum duntaxat florenis pro Capitulo Generali inter presentes diuiden-
dis annuatim relictis. Ceterum Vlteriores muneris & oneris Capi-
tularium, etiam id ee declaramus. Vt iidem Capitulares in negligenti-
as inferioris in hac Ecclesia Cleri aduertant, illiusq propterea cir-
ca Diuina negligentias & defectus ad Officialem Nostrum Sandomi-
riens vel etiam ad Capitulum maius in defectu presentie Officialis de-
ferant. Vicarios suisq fundi sui iuxta primeuam consuetudinem fo-
ueant, & salarient. Sub pena Decem Marcarum in Reformationibus

Quanquam et huius percipiendi diuisionis eos dumtaxat Marites Capitulares fore et
esse capaces declaramus qui ad Generali Capitulo personaliter adfue-
rint et qui Septimanas seruierint aut se vel talem per Substitutos
suos qui speciale solicite septimanerint aliqua Comissa diligentia non habeatur cum Centu-
flor et aniuersarium diuisione omnino careat imo eam pro negligentia septimanam
& quilibet Missa neglecta unus florenus Currentis monete ad Arcam Capituli

+ Capitul. Sepmanal. [illegible] Sitis [illegible] Capitulis Generalis Cracouiensis [illegible]

Predecessorum Nostrorum interpositam. Parochus etiã Vicariales aut
turarii una cum clero suis Vicarii sepe a Diocesi et tecta absentent quisq;
Capitularis sui Vicarii sumptu et impensis proprijs ad mentem Decre-
ti et Reformationis Zechiconiane vindicet, ordinarij Zechiq; Za-
chiconiani Decretu eo fine et effectu reassumimus. Caveant ne Vi-
carii per domos alienas divagentur, sed in propriis certa domus Ecclesi-
astica habeat idem Maior Capitulu omnino et quo facta diuturna
mora curet, alijs cogis Vicarijs ut communi Mensa habeant prandium
illumq; eo fine Capitulo Speciali desuper celebrato, cui quot, ne
forte unus sibi alter inebrietur, unus ad cognitionem sui Prelati ad-
esse non habeat, alter e contra superabundet et luxurietur. Hac
igit cognitione mirusti et honesti regiminis inter cogis Vicarijs cum
Generalitate ijs Maiori Capitulo item et omnes commendamus, cuius pru-
dentiam ijs Capitulu adesse habeat et prohibeat ne absque tanta
contradictione unus et alteris Concapitularis partibus, aut pluralitas
se concludat, aliquin si evenerit contradictionis Maiori Capitularis
dissensus quem non facile notare credimus, ad Nos officium No-
strum et finalem decisionem idem reportet cognitionis remittendum volu-
mus et mandamus. Ne quis Prelatus ab eo cui inest Ecclesiastici pru-
dentia [illegible]

4to De bonis Capitularium dotalibus seu illorum fundis et or-
naminis simulq; de bonis Capitularibus seu Communibus.

Quamvis ex inquisitionis etiam ipsis Visitationis huius actis accepimus
certos fundos certam Dignitatum et Canonicatuum huius Zechiae maxime vero com-
qui pro dote sua Villas, et subditos habent passim desolari, solum eo
spectantes excidi, subditos labentibus inutilis et tam indiscrete nimis
rigore Possessum aut Fructum vel Arrendatum easdem Villas, oppida et subdi-
tos segetim exigunt, ab oppressione Subditi non tolerari nec
defendi, cui tamen citra quemlibet possessor meliore non detentus pensio-
sua canonicam reddere teneatur. Ea propter statim post publi-
cationem huius Decreti Nostri modo quo supra publicationem fu-
turam, intra unum mensem a die ejusdem ultimo publicandi
duos eorum Consores seu Commissarios de medio Capituli assumendos
unus pastor, et insuper alius pastor non autem respectu per-
sonarum vel aliquod aliud particulare interesse habentes
authe Nostra qua agimus cum hanc Nostre Reformationem
Nostram eidem Capitulo tribuimus, idem Capitulum Maius

deputet

D. Contenū quarūlī ad bona Communia seu villas ad Capitulū imēdiate spectātes. Cum ad
bonorū communi huius insignis Capituli ~~infignis~~ opportunius sit, strandem bona ultem
hinc nō implicentur arendis sic enim facilē depereūtur, et sepe sepius ipsa arenda
damno eiusdem Capti defalcationibus extenuantur, et tamen inde tū ipsi ho
quā cum familiis gratis alimentantur, imo quandoq; ehū lucrantur, ~~et tam~~ si
tunc plenarū protestationū ad lites prosequendas, indeq; ortas, sumptus et lite
plicantur. Proinde in virtute Nostri huius decreti ordinamus et decernimus
eadem bona capitularia ab hinc per Procurem et Receptorem capitularē
eligendos fideliter et diligenter administrentur, vtq; de hmōi admin
tot anno in capitulo generali rationes exigant, eadem; bona exterius a ca
nibus per ordinē et turnū ad id eligendis tenideantur, huiusmodi rationes
rū causa et propter informationem futuri rendituris ad scripturā reducan
rū archiuio capitulari reseruentur. Domorū et locorū ad vsū Capli
clauium nec nō prū legata signa pro cellis ista assignata sunt diligenter
quā hactenus per Procurem Capli cū adiumento vicecuris vindicentur
liter quoties hmōi vindicali nō ~~ot~~ totaliter nec de integro sed ~~11~~ per partē
procuratori ad effectū expensū numerentur, reliqui vero inde restātes pec
solutis prius expensis in lite factis in cista cū duplici serratura
tur: à qua vna clauis per Portalū Capitulare, altera vero per Procu
tenebitur. Et quia tēpore hospitalitatis Sanctæ notabile huic capitulo
resedit per quē exhibit, dū scilicet Coecus seu Cista Capitularis cōtine
le circiter Lex. Pistria deperiit, nec ullo nomine hucusq; seu in
tio instituta fuerit, nec ipse Coecus hactenus exoculatus luci pu
nat sit restitutus: proinde ordinamus quatenus in Capitulo gene
rali vltimo ~~Clau~~ seu de nouo instituatur inquisitio, per quem nam
cuius culpa hmōi damnū exhibit, et qua ingestione aliquid portus
talis deperditū fuerit. exhinc hmōi damnū singulis capitularib
de iure vindicetur, et nihilominus iuxta primam conjecturam
idem reaestimatur, et vt idem quolibet anno ad minus Centū ba
in Capitulo generali pro omni necessitate impignoretur, duasq; ex
etā claues modo superius descripto teneantur.

8tv De Vicariis et eorū officiis.

Quandoquidē Vicarii sint prima Matricis Capitulū turgula Corporis mystici nō
vide experta iam eodem Matrici Capitulo expedimus ad colligē
eosdem Vicariorū, qui ex primaeua ordinatione et consuetudine huius Ec

sant ante numero duodecim, nec qui tantum reperiuntur non subacta Officia Visitoris tanta Mine reperiuntur reperiatur simul juxta omissa Rescripta Reformatis an levata Cujus forte ab hic titulo inserta fuit omnino per eos Dnos Canonicos Capitulares quos id ex officio decernit Sedes Cujus diuturna mora accumulandi. Hos igitur Canonicos omnes et singulos nuper protegere existentes circa Ecclesiam istam eam curantes Laterne et in Spiritu lenitatis munera quatenus meminerint sedi sortem Dni esse Oratoris, ideoq; decernit imo ipsa ritus illorum curatio exigit, ut id opere compleant quod ipsa Oratoris professionis profitentur et Cujus et sedi hac insigni Ecclesia seniores et sedules circa Divina exhibeant operarios, alioquin maledictionem quam illos manet qui opus Dei negligenter faciunt cuitatum fuisq; muniis ad quam in conscientia strictè obligantur obligantur reseruasse. In Choro igitur omnes superpelliceati horas Canonicas nocturnas et diurnas integre et distincte nec nimis Cito Cujus nimis alta Voce nec ebria nimis depressa sed mediocriter sonora distincte ac devote persolvant per se nec per substitutos exceptis vera legalitatis impedimenta percipiant. Aliqui quicunq; illum locus fecerit, chorisq; verba et Voces Cujus perturbauerit, vel ebria in choro vinum moleste tulerit, risus, cachinnos confabulationes attentauerit. Vel si nec per se sed per substitutos citra causam vera legalitatis (quam ante Dominum Presidentem in Choro declarare debebit) in choro compareat, sed si stalle Ecclesiam sine superpellicco ingredi ausus fuerit. extunc tales panis cuniquis per Presidentem in Choro publiciatur et si Recte pertinacia in eadem delicta eo sepius deliquerit, pro rata in corrigibilis notatus fuerit extunc talis aut Capitulo Maiori aut etiam Officio Curie Cathedrali pena publicisandis punicndus deferatur. et alias cum talibus juxta formam et modum tit. 1. huius Reformationis nostrum Cujus Quam quidem Divinum Officium diligentia non solum diurnis aut solemnibus ad populi festivitatibus Universo huius Ecclesiæ Clero commendamus, sed etiam ipsis semini diebus toto anno decurrentibus cura sollicitudine inviolatum ideo siquidem ab Ecclesia sacra totum Hebdomadæ curriculo per semias fuit et est distinctum, ut tali distinctione scatebat quotidie Clericus habilis sedi mundanam curam mi deo prorsus vacare debere Eadem

Transcribatur ad Statuta et Decreta

Caeterum pro decore huius quia insignis Ecclesiae, nec minus pro maiori Divino
rentia et maiestate, proque usus quotidiani in aliis Collegiatis Ecclesiis bene et
practicari soliti conservatione ~~[illegible]~~ et singulis Ecclesiae huius Vicariis
mus et mandamus, quatenus in omni Conventuali Missa tam festis quam
diebus et aliquando toties quoties aliquis ex Maioribus Capitularibus
celebraverit bini in Dalmaticis ministrent, Epistolam et Evangelium
In Vesperis quoque eidem Capitulari saltim superpelliceati assist
et si forte aliquod inde obveniens solatium pretextu alicuius Sta
consuetudinis huius Ecclesiae iidem Vicarii sibi pretendunt, illud
modestia a Maiori Capitulo tempore gratis Capituli requirant, alioquin
iure petendi ad Nos Successoresque Nostros recurrant, non
motu proprio a praefato in Dalmaticis ministerio ~~[illegible]~~
praesumant, sub poenis arbitrariis per Officium Curiale Sandomiriensem in
eosque in eventu contraventionis irremissibiliter extendi
Et quia ~~absentia~~ crebra ~~[illegible]~~ absentia tam ipsorum Vicariorum ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ et ~~aliorum huius Ecclesiae Presbyterorum [illegible]~~
quam ~~[illegible]~~ aliorum in hac Ecclesia officiantium notabilem et nimis ore
Officiorum Divinorum diminutionem et Ecclesiae huius circa eam
obeundo desolationem invexit ~~in diem et quidem impune~~
~~de impune idemque defectus~~ idemque absentia abusus eo ~~magis~~ crescens quia impunitus ~~[illegible]~~
dies ~~[illegible]~~ crescit, Ideo pro remedio contra hunc
opportune providendo, authoritate Nostra ordinata tales absentias
omnino reprobamus et condemnamus, Causasque talium abs
rum omnino tolli et eradicari volumus ac ideo severe
mus ne tam iidem Vicarii quam ~~[illegible]~~ et illi omnes qui
continuum Officium praesentiam et residentiam personalem
Ecclesiam ~~[illegible]~~ requirit, sese Curatis externis aut aliis quibusque beneficiis
hic implicent, talium siquidem pretextu beneficiorum hanc insignem Co
giatam deferunt, Divinaque et Officia illius negligunt, aut Sub
tutos ~~de Clero eiusdem Ecclesiae, [illegible]~~ inhabiles quandoque etiam
personas leves in locum sui obtrudunt quod ne ab hinc fiat
Capitulum Maius quam Noster Officialis Sandomiriensis etiam in sol
ad id attendere debent, quinimo etiam ad privationem huiusmodi Vicariatuum

33

in trina Canica Ministrine vrba tales pecudes gestant. Statuimus quoq; et
Specialiter ordinamus, quatenus omnes Vicarii Monasteriorum Rotunchistæ
Salterristi Altaristæ quinimo absolute quicunq; huius Ecclesiæ Clerus
Vicarii Dei qui sit ad populum quolibet die Dnico et Festo
ne vi loco. Ecclesiæ huius cantaturi siue cantistentes interesse, bonæ exē-
plū Christiano populo dantes, quē hactenus nō sine graui imputatis
fraude nota a Canonicis fere subtrahentes huius diuinitus
Salizamus, quod Decreti Synodi exemplū eo modo in Sacristia pu-
blice affigatur affigatur, quo de celebrandis festiuitatis Missis supra
in Scripturis fit et vi contrauenientes similiter puniendis
Pecudatur. Iuxta quoq; Decani et Canonicorum Ecclesiæ huius Cleri
Vitā ac mores ipsius ad normā Sacrorū Canonū instituant et quemad
modū Apl̄us monet, seipsos ipsi exhibeant in exemplū bonorū operum
in doctrina, in integritate, in grauitate et quibus Apostolicis ver-
bis et Nos quoq; ex inquisitione Fidei Nostræ Visitationis
sufficienter edocti Specialiter addimus sobrietate,
Clericis nec no omnis punitatis et innocentiæ
Sanctimoniā quā decet Sācta Sācte tractantes eandem quia
et Vicecustos huius Ecclesiæ sit quoq; ipse de numero Vicariorum
Dei cui q numero qui pro tempore huic Ecclesiæ continuo residebit
ad et ad temporis prorogendū Diuinum Officium celebrandū ac pulsū ac effectū per Sācharios
faciendū sono attendat, eosdem Sācharios sub ea diligentia et disciplina
habeat maxime in absentia Custodis huius Ecclesiæ habeat, eosdem Sāchanios ne
desint vi obsequiis huius Ecclesiæ Cleris eosdem Sācharios ne
desint vi obsequiis huius Ecclesiæ Cleris sub disciplina et diligentia
pro maxime vi absentia Custodis huius Ecclesiæ habeant
Sācharios defectus vi expectatis eorū Custodis
Capitulū particulariter celebrando defebat, quod Capitulum in scholarios
Villas ipsius Sācharios sonis pulsatis sed per unius pecudis publi
cis in vulgata omnino per hoc quod ipsi
Cleri absentis defectus vi Sāchanios
Capitulum celebrandis
ordinatis Sācharios hic in Villa ipsius
regulariter Cleri Horis diebus Custos
exhibeat obedientiæ Regulæ

decernimus et ordinamus. Qui quidem Revisores sic ut permittitur deputati ad
hmoi Villas vel Oppida ~~[illegible]~~ in personis suis descendant, de
Statu hmoi fundorum serio etiam cum iurato et secreto examine ex tes-
bus eorundem fundorum gravis ingrant, quisnam Status antea fuerit
hmoi fundorum subditorum Sylvarum et aliorum in universo attinentium et
pertinentium quis vero nunc. et si desolationem hmoi reperiri
aut ex fideli lustratione ~~[illegible]~~ pauperiem subditorum ad-
terint. investigent illico auctorem causam occasionem et tempus de-
solationis, paupertatis, et angarizationis, desuperque diligenter
et solum Deum pro oculis habentes Rotulum conficiant, et confectum
ad Nos ipsos Successoresque Nros pro tempore existentes ~~[illegible]~~ ad effectum
executionis remittant. Quam quidem inquisitionem et revisionem quo-
libet biennio ~~[illegible]~~ semel faciant et Inventaria desuper conficiant
confecta propter futuram revisionem in Capitulo reponant idque pro
conservandis beneficiorum hmoi dotibus. Quia vero non sine gra-
di dedecore huius Ecclesiae eiusque Maioris Capituli aliquot
areae et domus residentiales ad certas Dignitates et Canonicatus
spectantes a multis annis desolatae hucusque in ruinis iacent
et squalent, praeterea tibusque iustam indignationem contra supinam
negligentiam talium possessorum moveant. Proinde sub
poena eiusdem Sequestri superius iam descripti praefatos dicta-
rum arearum et domuum desolatarum possessores per hasce praesentes
Nras Reformationes idque uno edicto pro tribus monemus et
requirimus quatenus easdem domos ~~[illegible]~~ in spatio
sex mensium reaedificent, eas vero quae desolatae sunt aut
quae in aedificiis seu in muris suis scissuras vel ruinas
patiuntur omnino reparent, eoque nomine etiam Decretis Prae de-
cessorum Nrorum praecipue Radziwilianis et Radzikowianis
latis pareant. Visiones quoque et Inventaria ~~[illegible]~~ omnium et singularum domuum
quolibet anno ne desolentur per Procuratorem Capitularem
et seniorem Dignitarium aut Canonicum fiant et conficiantur
atque in archivo Capituli Maioris serventur, et ~~[illegible]~~ succeda-
neis

reis cum conditionibus de et super melioratione huiusmodi domuum capitu-
lariter conscribendis circa actum installationis aut possessi-
onis tradantur ~~[illegible]~~. Et quia tota dos
ac proventus annui Canonicatus fundi Turbia nuncupati
ex primaeva et originali dote Ecclesiae S. Joannis Ba-
ptistae extra muros Civitatis Sandomiriensis consistentis pro eodem Canonicatu eiusque
Canonico nunc et pro tempore existenti sint ab antiquo applicati, idemque
propterea Canonicus ratione talium proventuum et quidem eo strictius ac
aequius quia prae caeteris Canonicatibus notabilium et pinguium
teneatur et sit obligatus ad Divina Officia ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ ut pote ad duas Missas Septimanatim nec non ad
solemnem Missam et Vesperas utrasque ipso festo S. Joannis
Baptistae ~~peragendas [illegible] consequenter~~ in ~~[illegible]~~ eadem Ecclesia
peragendas consequenter ad fabricam eiusdem Ecclesiae tum
ad omnia apparamenta eius procuranda quo nomine extant
etiam Decreta Praedecessorum Nostrorum praecipue vero Decre-
tum ~~[illegible]~~ Reformationis Maciejovianae, et tamen in praesenti
Visitatione adiuventum est modernum huius Canonicatus Possessorem
licet huiusmodi proventus per ~~multos~~ annos plurimos at qui-
dem adhuc ex suis Praedecessoribus sanguine iunctis
eundem Canonicatum continuo ut successive tenentibus etiam
usque in diem hodiernam notabiles percipiat, dictam tamen
Ecclesiam prorsus de toto et funditus desolatam, Altaribusque
et apparatibus destitutam minime curat nec ulla spe-
~~nitus~~ Divina superius descripta in eadem Ecclesia cele-
brari et peragi faciat. Ideo cum in praemissis ac piae fun-
datorum intentiones defraudentur, et cultus ~~diminutionem~~
divinus diminutionem patiatur et populus loci ad eandem
Ecclesiam ut praefatae Civitati approximatam veniens solatio
Spirituali destituatur et per hoc conscientia dicti Cano-
nici non modice ~~aggravatur~~, eidem Canonico totalem ac
~~integralem~~ integram praefatae Ecclesiae tam ab intra quam ab extra
restaurationem intra Spatium Sex Mensium a die publicatio-
nis huius Decreti Nostri capitulariter ut praemissum est faven-
dam

dam authe Ordinaã imponimus et mandamus: atq: ut apparamenta totaq: eiusdem Ecclesiae supellectilem cuius Inventarium statim in primo possessionis ingressu tenebatur conficere eandemq: supellectilem ~~saltim~~ conservare et in defectu recentioris Inventarii saltim iuxta antiquum Inventarium in actis Conrij Sandomirien ~~rel~~ reperibili eidem Ecclesiae restituat si et in quantum est integra alioquin novam priori in qualitate et quantitate similem sumptu proprio aut verius ex perceptis hactenus reditibus quaesito comparet decernimus, Divina quoq: hactenus neglecta reassumat reassumpta faciat et pro adimplenda pia Fundatorum intentione eadem Divina decursis annis intermissa compenset compensariq: curet idq: non solum sub onere conscientiae sed etiam sub sequestro proventuum dicti Cancellatus in defectu praemissorum extendendo.

Caeterum quantum ad bona Communia seu ad Capitulum immediate Spectantia: Cum rationabilius bonoq: communi huius insignis Capituli opportunius sit, ut eadem bona ex Jako na drugiey karcie sub. D.

35

Exactis Sanctis Nr̃is Visitatoribus accepimus Manfionarios huius nullã prorsus
Statutorũ sui Collegii ipsorũ regimine habitia, quinimo ne quidẽ ipsamet Statu-
tatem, ex quo asserunt dicta Statuta fuisse et esse dependista ad hucusq;
grassante in hoc Regno hospitalitate. Curare ad efficacius ejusd. Colle-
gium tẽpore opportuno Statuta eius Manfionariorũ Collegio confir-
et reassumi curabimus, interea tamen attentis tam Sanctis
Visitatoris actis cor̃ et inquisitionibus quã decretis quoad ant
per Visitatores nr̃os deputatos sub Dat̃, 6to die 28
his circa eorũ Communitatẽ latis. Ante omnia cupit Manfionar
paterne monemus, quãtũ in Domino et speciatim in cursu B.M. Vir
ginis decantande sint zelantes et fideles, illiq; propterea inpos-
formã et modũ pro Rectoris huius Ecclie in Canto circa Divina se
solito Descriptum deuote continue graviter et sine vlla precipitantia de
cantent, ad Capitula et Hymnos cuiusq; Cursus assurgant, cantato
ejus, et cumprimis tẽpore Divinum cantent, Ordine recitandum Officio rũ
et obligationum qualibet hebdomada per Rectorẽ in tabella describ-
dam et in Capella affigendam, ad unguẽ observent, cadem
Officia per se ipsos nõ vero per Substitutos exacta instã et inserie
describenda legalitate tanto minus per Viles et laicas personas
debeant de Capella S. Adalberti Cfi et Martyris Divina obsequia
nõ intermittant. Presertim etiã non tantũ diebus Divi
aut festis solemnibus sed etiã diebus ferialibus videlicet Feriis
4tis et 6tis Quadragesimalib⁹ et Rogationũ per agi solitis presen-
adsint, pariter thuribicantibus Vesperis Mitis dei nec nõ Visi-
Conventualib⁹ et Cancellis etiã in Quadragesima per solitis
solitis et oppositis ambitus et alibi quo, deligue huius loci Clem
superpellicenti interesse nõ sub pena Unius Marcæ pro prima
absentia, alias pro 2da hac sub pena duarũ Marcarũ, et exces
se negligẽs excedat etiã maiori pena: Marcarũ trium solvendar
et ad Cerebrum Civitatis. huius, reponendarũ, aliqui si quis Manfi
narionũ ita rebellis et inobediens fuerit, qui nec per se ipse quoties
per Substitutos citra legalitatẽ etiã Rectore cognitum et attestatum
36

Omissis omnibus et singulis supra scriptis officiis inter
Divinos et
alios Cursum et obligines Capellæ subire ꝯsistent, aut si quos eorum Man-
sionarium aliis supra descriptis in Ecclia peragi solitis Officiis inte-
resse neglexerint, aut
resse recusarent, aut alias ꝑnas supra descriptas subire vel repo-
rere curarent cito ꝑsent, extra tales ad Officia cum Syndicum per
Prouentor aut quemcũq; alium de medio Mansionarium, Chorigeros pistores
rebelles ex archana Castigatoris pœna Carceris et dis gratis detem
tur, hinc rebellis ex archana Castigatoris pœna Carceris tam
diu maneretur quã diu Omissas non reposuerit ꝑnas. Et ne ꝑ-
textus levis licentiã sibi absentia habẽt Mansionarij subali-
que alias chã petitis eclesiæ extorquendi cum Prouentu, ꝓsen
datur, nemo absens Prouentus declaramus, nũ esse iustã et ra-
tionabilem ꝓdictã absentiã aut chã substituẽs causam
quã viri Mansionarii passim practicant et ꝓtendunt dum
stabilem Collegiũ deserentes Ecclesiam debitis cultus gratis
per alias Ecclias diuinantur tam Seculares quã Regulares
diuinantur, aut dũ Parochiis aut Clericatibus aliqua alia
beneficia Ecclica acquirunt, illorũq; ꝓfectus se ab officiis Ecclie et à
Capella Mansionariorũ aty ab ipsa Collta Ecclia absentant
aut dũ ad priuatas lites causarũ ꝓsequendas, vel denegatiuas, cumulant, aut dũ
substitutos Laicos vel Diuinis Officiis peragendis ꝓfectos obtru-
dunt, tales igitur omnes et singulos hinc licentiã censemus
esse incapaces imo ꝓdictis pœnis obnoxios, hinc licentias requa-
quã tota conscientia per Priores ꝑstare aut debere decernimus
decernimus, imo ꝑceptum nuc ꝑ tenore ꝑsentium reꝑhendimus
aut vicis Mansionarii omnes et in Choro omnes
et defectus eo diligentius cuiliet, quo magis illos perspectos ha-
beant ordinamus, ꝙtus iis q supra Prouentus Reformatis Le-
neralis Synodus cap. 12 citentas pœnis contentis ad
Mensã legi curet, hinc cuiqueta lectura quamdiu et illa qua
Communitatibus Communitatibus clerici bene ordinati primi dein per ordine ab
(Communitatibus nascuntur quando? de mandamus)
iisdẽ Mansionariis excepto ꝓlo Priore vi in hac civitate
ꝓsidente omnino stat. Pulsatus in medio sui Mensium et
per ordinẽ incipiendo a senioribus ipsũ Prouentus immediate

immediate sequentibus iidem Mansionarii ~~habeant~~ instituant, cuius erit Munen
negligentias et absentias, confratrum et alios defectus tam domi quam in Capell
et Ecclesia imo et extra admissos notare, et Praecentori vel Capi
riter deferre, taliterque delati in Capitulo Septimanatim omnino ce
brando ob leviores quidem culpas partim per praemissas Mansio
rum solvendarum mulctas partim per carentiam portionum puniant
ob graviores vero excessus aut publica scandala praedicto
Consistoriali deferantur et ibidem severe et alias pro modo
pae puniantur. Insuper eosdem Mansionarios in Spiritu len
tis per hasce praesentes Nostras monemus et in Domino exhor
mur, quatenus vitam et mores suos prout exigit vocatio eorum sa
canonibus conforment, ab ebrietate, a tabernis, aleis, chari
lusoriis, a suspectis mulieribus a rixis, contumeliis mutu
ab odiis sibi omnino caveant, quinimo charitatem fraternam
quae sola est caeterarum virtutum perfectio inter se colant, ma
res prerogativas aut primatum ratione antiquitatis neque sibi
praetendant, ~~otio non torpescant sed rubro et aliis piis libris~~ incumbant
Statui illorum cognitis Praecentori seu Seniori suo debitum honorem et reve
rentiam deferant, honestatem domus seu lapideae aut Civitatis
quam inhabitant omnino curent, ideoque mulieres suspectas
eo ingredi non permittant, et si aliqua honesta venerit illam
ante ostium vel saltim ostio aperto et socio adhibito quantoci
tius expediant. Hospites praesertim personas saeculares ad praedi
ctam lapideam per modum diversorii non admittant, quinimo eam
lapideam semper sub clausura teneant, seque ipsos suis in residentiis quieti, solum
lectioniqui aut orationi vacantes contineant, ac ideo a nocturnis et diurnis
per Civitatem divagationibus caveant, eandemque Communitatis domum aestivo
tempore Nona hyemali vero sexta hora pomeridiana claudant et claves
penes Praecentorem seu Seniorem relinquant, neque ullas penitus privatas
claves habere, aut ullos clamores seu strepitus, nocturnasque praesertim
forum pulsationes attentare praesumant sub poena carceris, ~~per unam septimanam sustinendi~~ ipso facto
incurrenda praecipue si temulenti praemissa attentaverint. Caeterum
quantum attinet regimen temporalium statuimus quatenus iidem Mansionarii ante
omnia iura Privilegia, Inscriptiones et alia quaecumque munimenta et docu
menta pro bonis et reditibus ipsaque Civitate ~~et illorum~~ necnon Capella

37

eorū faciendis, vt hactenꝰ actorū cursus et alia ipsius ordinis et ꝑsertim reperta
ad melioꝝ ordinē reducant, huiusmodi iura ad mundū deꝑdant et in libros
bene cōpactos ingrossari alij per officiū scripturā authenticā seu fabricā in forma
publica Instrumenti [illegible] ꝓ ꝑdictis Originalibus
et secundū ꝗ ꝑpetua canonū regula ꝓcedi debet, ꝓ ꝑdictis Originalibus
Originalibus, ꝗ ꝓ ꝑdictam vt ꝓmittit cōmissis Cedat literæ
Videnꝰ ea ꝗ iura ex ipsis Originalibꝫ transumi ꝓ
ꝓmissa ꝓ publicandis actꝫ in terno eorum mediāte Decreto desup in
obtinendo transumi et instrumenta ex eisdem current, et taleꝫ transumptis
quod æquipolet ipsis Originalibus ad quotidianū vsū seu in ꝓm-
ptu habeant ipsa vero Originalia in archivo seu
in repositorio sacristie deponant, Calices quoꝫ et argentū alia apparā-
menta Capellæ cōmunia nō ꝓmiscue sed distincte in Cedula sacristia sub
cura et custodia eius qui officij Clerici ꝓ tēpore fuerint ex ferment, con-
servanda ꝑ celebrantibus dispensi faciant. Domos eiā et ꝓpinquas decī-
mas fundos aut villas titulo debiti huic Manspinario in cōmuni ꝑ-
tinentes sub nullitate Contractus sine scitu et expresso in scriptis Nr̄o consen-
su et successorū nostrorū nemini arrendare ꝓsumant, sed potius ipsi
per se vel ꝑ Procurem ad id idoneū prout hactenꝰ observabatur
administret, et hor omnis Procuratio ꝑ turnū seu ꝑ alternatas
vices singulis annis incipiendo a iunioribus ad seniores et alios
per ascensū ꝓsumeant. Subditos suos cura et rationem nō ꝑ-
sertim habeant, ipsisq; ꝓ posse suo iuste meritis quia ex illis minuat
subveniant, et eos ad plenū prout arta sortis numerū reducant, ꝓpter
nō nimia benignitate tractent seu pobis patere sineant consequenter inso-
litis laboribus nō grauent, ꝓuidis reficiant. Capella quoq; sua maiore
cura et diligentia quam hactenꝰ fuit habeant, scamna seu stalla
renovari ꝓcurent in cōfignatione siniant, fenestras vt ad interna divinæ

Capella ꝑseruorem ac alia ad ipsius ornamenti spectantes
separent. Quæ cura et eo facilius succedat singulis annis ex quarta
communibus fluxus cerā vt scribit seu cereū reparant, aliq; ibidem
ora qd aliā cōmunitatis pecunia seruent, a qua quidem pecunia man
clauem Procurator alterā vero Cōmunitas habeat. Eorum calculū ꝑ-
ceptum et expensarū idem qui supra Procurator seu dictus Villanus omni-

ꝗ ꝓpter quosdet timores in Curia nō solū Procuratoꝝ et aliorū Ministro
rum capitulariter cōgregatorum sed etiā vt assistentia aut Curia ꝓ
Prælati vel Canonicali. Marini licet particulari Capitulo ad hor de
tardi vendat, at quietanciam illico obtineat regi diutius calculu
ob longiorē moram huic Cōmunitati decente experientia damnū
portabat. Sic enim ꝓte intermissa per diuturnū tēpus calcul
one veritas et inspectio eiusdem calculationis nequaq; elici
test, et hor obsessū vel decessū aut mutationem aliorū Mar
norum ꝓ tempore existentiū et successione inde alienatiū. Et
rationes illa ꝑceptorū et expensarū distincte omnino pa
tur, qua ex arca Cōmuni ꝓ subsidio Mensa vel reficiendis aliq
ciis aut ꝓ ornamentis Capelle fuerint, nec vlo exitu cū
portionibus absentium Manspinariorū misceantur: nec ꝗquid
portiones vel ornamenti Capelle alij in reparationem Capelle quam
Manspinarii inhabitant cedere debeat. Quas quidē portiones
absentiū Manspinariorū querela ab aliquot annis motu ꝓprio
aliqui adhuc vt Manspinarij hucusq; manentes inter se dividere
et tuperi ꝓ absentibus ꝑsoluebāt, sed ꝓ ꝑdictas ꝑpetuas et inconcussas
ideo decernimus quatenꝰ quivis calculo etiā ꝓ iuramento cuiam
officiū Nr̄i Sandminien iustificando, capiem portiones in statio
rius Mensis a publicare ꝓ statū expectande ad Cedulā cōper
tent et realiter alij vt effectu inferant sub ꝓ
arbitrariā ꝑ cuius Officiū Nr̄m vt cōtra Manspinarios
ꝗ missorū vero extendenda. Denig; ꝓcurentes indemnita
tibus Civitatis ꝓhibemus ne ab hinc villas Mas pecun
nū capitales alter quocunq; titulo census rēemptionis vt et super domi
ligneas aut lapideas Sandminien vocare ꝓsumant, ideoq; a
Sumam Lexcentū sub Capitalē olim per Nobilem Leonistaum
Cisipoldi civitatis Parentū ꝓ respigeni animæ legatā dotatum
in villis agnis fundis natura finchtensis iuxta mundis et nō oneratis
cū scitu et consilio Marinis Capti Sandminien vocet et obligā
tiones ad interitum Testatoꝝ vel etiā mediāte decreto Officii Nr̄i
bonis moderatis iustis de causa et ꝓportionatis assignatis sub

assuentiae absoluat absoluiq faciant. Et licet de praescripto fundationis ad
digne obeunda et explenda Officia Capellae Octo numero requiratur perso-
nae Mansionariorum, nihilominus tamen attentis eorum iustis rationibus et
praecipue habentes respectu desolationis bonorum, ~~publicorum~~ et Militarium
gravissimarum extorsionum ~~contributionum~~ ~~et~~ exindeque tenuitatis proventuum, quibus octo personae requa-
quam congrue sustentari valeant, ideo eosdem Mansionarios ad Sextantum
personas continuo tenendas, non tamen in perpetuum sed duntaxat
ad pacatiora et feliciora ~~meliora~~ tempora reducimus, ~~[illegible]~~ idque citra praeiudi-
cium piae intentionis Fundatoris: quam salvam et in integro habere
volumus. Ad extremum pro ulterioribus Reformationibus eosdem
Mansionarios ad titul num. 5. proxime et immediate praecedentem
de Vicariis quidem principaliter obloquentem sed tamen et eosdem
Mansionarios et Psalteristas et Altaristas totumque huius Ecclesiae
Clerum afficientem remittimus.

7mo De approbatione Fundationis Musicorum et Lampadis.

Quoniam etc. iako na inszey karcie sub G. ktorą z koncynszy nowy titul uczynic

8uo De Schola Collegiatae Sandomiriensis

Quoniam optima etc. iak na teyże karcie sub H.

9 Pos koncieniu tey ut supra karty tak a Capite zakonczyc.

Haec igitur omnia et singula Reformationum Nostrarum decreta Vobis omnibus
suprascriptis et Vestrum cuilibet intimamus, insinuamus, et ad indubita-
tam notitiam deducimus et deduci atque insinuari volumus. Mandantes
quatenus post capitularem praesentium publicationem exnunc et extunc et contra
iisdem decretis et ordinationibus Nostris tam in toto quam in qualibet illarum
parte pareatis et satisfaciatis, Officiaque et obligationes atque vitam et
mores Vestros ad praescriptum praemissorum decretorum ~~conformetis~~ componatis
et conformetis, eademque decreta ne forte casu aliquo depereant per-
petuitatis gratia Actis Maioris Capituli Sandomiriensis in spatio unius
Mensis dierum a publicatione computandorum de verbo ad verbum inseri
faciatis, insertumque saltim unicum exemplar inde extractum ad Nos officium
Nostrum transmittatis. In quorum fidem etc. Datum Cracoviae die quinta Septembris
Anno 1767 2do.

4. ~~8vo~~ De Schola Collegiatae Sandomiriensis.

Quoniam optima Iuventutis, et Adolescentum institutio sit praecipuum Reipublicae fundamentum, decus et solatium Ecclesiae, totiusque felicitatis humanae fons et origo. Ideo Adm. Rndo Dno Scholastico totique Venerabili ~~Sandomir~~ huius Ecclesiae Capitulo et alias illi vel illis cui aut quibus cura et onus Scholae ad hanc Ecclesiam spectantis incumbit enixe commendamus, quatenus serio et omni possibili diligentia curet, seriam et diligentem Adolescentum huius tam quoad literas quam quoad pietatem et caeteras virtutes institutionem. A recta siquidem et pia Scholarum institutione et disciplina pravitas naturae in hmoi iuventute corrigitur, ipsius ~~naevi~~ ab ortu naevi eluuntur et obliterantur, diligensque animi cultura efficit, ut in optimis adolescentibus lux intelligentiae, rationi imperium, affectibus frenum, actionibus regula, corpori robur proveniat et incrementa sua habeat. Ad eum igitur finem et effectum curetur semper talis persona huic Scholae praefici, ex cuius praeceptis et directione suprarecensitus possit expectari fructus. Cantus quoque Ecclesiis summe necessarius qui etiam panis pauperum dicitur hactenus in hac Schola neglectus omnino reassumatur, et ideo Adolescentuli in eodem cantu certis aut statis in qualibet hebdomada diebus exerceantur, ~~ob idque~~ eoque maxime respectu ~~et~~ indiscreta et nimis occupata Scholae istius onera in decantandis horis Canonicis a Nobis titulo ab hinc 1mo de Divinis ~~5 de Vicariis et~~ Officiis ~~officiis~~ moderantur. Et ut praemissa tanto efficacem sortiantur effectum ~~decerni~~ per hasce praesentes reformationis nostrae decernimus, ~~quatenus~~ et statuimus quatenus in admittendis ad regimen huius Scholae personis specialis habeatur delectus, ideoque non personae

vagabundi aut triviales vel imperiti aut parum valentes [illegible] hominum
etatibus contenti, nihil dediti, Deo laudent tales qui ad pie-
tatem et litteras [illegible] aut inducta, nec unquam ad cantum studiosos
Scholas has frequentantes manuducere atq; in ipsa lectu cantu et
re valere possint recipiantur. Atq; ut singulis Quarthalibus
per Statu Stas Rectu Scholasticu et alteru, de medio Canonicu
Capitularu ad id specialiter per Stabile Capitu semel in Anno
deputandu eadem Schola visitetur, et siquid dentu aut negli-
genter in regimine et disciplina inuentu, hinc visitatores
res adnotarint, et [illegible] et in cohiendi, reformet, et ad be-
nu ordine reducant ordinary, Utq; ad istas Scholas visitandas
etiam ipsu totu Capitu attendat, et hinc visitatores in
casu intermissionis aut rerum negligentiu munerat semel
pro semper statuimus Karta rest estatuta.

7mo De [illegible] Fundis Lampadis et Missis

Quia originale [illegible] Missarum fundatam lampadem ante imagine
Crucifixi positam Illus et Rndus Sebastianus Letzinski huius Eccle
sue Archidiaconus in Comissu Fundator, in pre acta Gfenthis Anno Visita-
tionis ut pte sub Anno 1672 die 18 Febr immutauit, iussit et
cura Canonicis residentiu et Concionatoribus et in Perpetuu Rectorem
cui nec no Magistro Capelle in Stabile Capitu Maius habendit
eoq; effectu certa annua Solutia ta ipsi Capitulo qua Procurato-
ri eius nec et pro tempore existenti assignauit et ere inuenit q-
missa [illegible] translatio ab eode Stabili Capitu acceptata
fuit. Deo hmoi translatione nec no Gfatu annuali Solutis ordi-
nationi et respective Gfatu Capituli acceptationem auctte Ordina
rio approbate confirmu, que per hasce Mas approbamus. Pariter
et Statutu in generali Capitu paulo ante in pte sub Anno
1670 de Concionatoribus factu cuius Statuti in hac Reformati-
one Nram titulo fit expressa mentio eadq; que supra auctte
confirmamus et confirmamus ab in Comissu ubi subditos admoni
re Deo gloria huiusq; insignis Collegiate decore et populi hui
huius salutare fructu efficaci sortiantur effectu exhortamur optan-
mus eadq; Dei cura et sollicitudini Gfatu Stabilis Capitu omnia
commendamus.

An habeat Capitulum omnia onera fundationum sibi incumbentia in aliquo loco publico descripta? Ut inde omnes informari possint ad quid obligentur?

Cuius cura fide et diligentia custoditur commune archiuum iurium, priuilegiorum, Actorum et aliorum munimentorum?

An Inuentarium seu Regestum aut Summarium habeatur in Capitulo Commissorum eorum Priuilegiorum, Actorum munimentorum?

An Villae et alia bona ad hanc Ecclesiam et Capitulum spectantia reuideantur ne desolentur aut si omnino bona cum in damno Ecclesiae alicui arendantur?

An aliqui sint reditus pro fabrica huius Ecclesiae, aut sacristiae et quomodo et per quem administrentur et expendantur? et an calculus desuper et coram quo fieri soleat?

Qui sunt ~~[illegible]~~ Capitulares qui habentes ~~[illegible]~~ desertatas ~~[illegible]~~

An legata vel summae ~~[illegible]~~ alienarum fundationum a Capitulo ad alium usum non ad eum ad quem destinatae sunt conuertantur? vel si sunt dispositioni Capitulari concreditae an fideliter dispensentur? aut iure vindicentur aut si absque iusta causa, [illegible] condonentur? et cur ita fit?

Ioseli aliquas summas non distraxerunt per mutuum vel per alium alienationis modum?

Deputandi sunt aliqui qui reuideant Priuilegia fundationes, colligant obligationes et onera ad quae Capitulum tenetur et eius Officiales et Commissa sic collecta tradant Visitatori ad acta Visitationis huius reducenda.

Interrogatio pro Capto gratia Sandomir. 1671

1. An Statutis Capituli approbatis et precedentibus Reformationibus fit omnimoda satisfactio, et Num Sa[illegible] in Capitulo per partes legantur? ne ignorentur

2. An disciplina Capitularis a predecessoribus observata usque vigeat, an vero in aliquo sit deviatum?

3. An in Capitulo omnia suo ordine et citra cuiusquam in vel offensionem peragantur? et num Praesidatum et se[illegible] habeat suam observantiam?

4. An Capitulares soleant residere circa hanc Ecclesiam [illegible] menstrualiter et num Divina per Capitulares [illegible] diebus celebrentur?

5. An ex mente Statutorum et quo praesidente Capitula peraguntur et revideantur Acta talium Capitulorum

6. An omnes Capitulares suos foveant Vicarios? et an exc[illegible] et Officii Vicarialis gnaros?

7. An Capitulo huic aliquae fundationes, Altaria, vel Capellae [illegible] adnexae? et quae et quot? et num eis satisfiat?

8. An aliqua Anniversaria per Capitulum celebrari debeant et quae et quot? vel an plura Anniversaria in [illegible] duntaxat sunt compulsa? et cuius auctoritate?

Et quia Spectatim aliqui ~~Vicarii~~ de medio Vicariorum absolutam denegaturem Vic
et Salariorum antea consuetorum, aliqui vero tantum ipsam nouiter et praeiu
se inductam eorundem Salariorum diminutionem, aliqui autem et vix n
omnes ~~in~~ magnam incuriam vindicandarum Decimarum Censuum et alio
proventuum Vicarialium contra eos Maiores Capitulares quorum sunt Vica
incusant, deq tenuitate aut paupertate sua mxme ob carentiam communis Mensae ~~et~~ et dis
cultatis atq detentionis hmoi reditus quos iidem Capitulares ad mentem Decretorum supra de
ptorum obligantur ~~[illegible]~~ sumptu suo euincere, consequenter de
sibili circa hanc Ecclesiam subsistentia sua praecipue hoc pleno calam
tempore quorum pretia plusquam in duplo ratione sunt aucta querula
Ideo supposita ante omnia praedictarum querelarum verificatione Man
quatenus ex fundis talium Capitularium et praesertim ex fundo Praeposi
legumina antea dari solita Vice praepto: ex fundo Decanali ~~Can~~
et Cantoriae atq Cancatus Zarzeckowska Salaria in ea quantitate
in qua per anteriores eorundem fundorum Possessores soluebant
iisdem Vicariis omnino ~~soluantur sine diminutione~~ soluantur, de
mae quoq Census et alii proventus ~~[illegible]~~ Vicariales iuxta anter
et Nostra et Praedecessorum Nrorum decreta vindicentur, hmoi
vindicatione ~~[illegible]~~ iidem qui supra Capitulares saltim intra sex Menses
incipiant et successiue ~~[illegible]~~ continuent, alioqn in euentu culpa
bilis procrastinationis aut negligentiae de proventibus suis supp
cientiam Vicariis suis suppeditent ~~sub poena~~ Pariter ~~domos~~
domos in areis Vicarialibus hucusq desolatis nec non domum
~~[illegible]~~ Communem Vicarialem mxme propter communem Mensam nec minus propter
oos Vicarios q areis fo
suis carent iidem Capitulares aedificent alioqn in defectu hi
domuum et Communitatis Vicarialis supradescriptae oosdem Vicar
in residentiis ~~[illegible]~~ fundorum suorum foueant, taliterq occasione di
gandi et defectus statum sacerdotalem deturpantes incurrendi i
Vicariis ~~[illegible]~~ ~~sub poena decem Marcarum~~ ~~[illegible]~~ ~~minus mouentium~~
~~descriptam~~ ~~[illegible]~~ ~~sub poena sequestri in fructus fun~~
~~[illegible]~~ ~~Praedecessores nrorum interpositarum~~
~~[illegible]~~
~~Folemper Praedecessores Nrorum contra non tenentes Vicarios interpositarum~~
~~[illegible]~~ ~~ad commissam diligentiam minus efficacium sed etiam sub poena~~
~~sequestri in fructus fundorum ipsorum extendendi~~

39

Supplika Rzeznikow Sandomierskich.

40

Graviores eorundem Sanctuariorum defectus non expectato eorum Custode uti absente ut circa hanc Ecclesiam ordinarie non residente etiam ipsi Maiori Capitulo particulariter celebrando deferat, quod Capitulum insolentias Villae eorundem Sanctuariorum satis quidem populosae sed nec minus peccatis etiam publicis implicatae omnino et precisa omni mora compescat, ut permissisque nulla prorsus dicti Custodis absentis pretensio aut ~~[illegible]~~ Prorogativa ~~[illegible]~~ (ne scilicet negligentia obstet diligentiae ~~et~~ neve hmoi absentia aut non residentia Custodis ~~regimen~~ bonum Ecclesiae Sandomirien. eiusque attinentium regimen retardet.) idem Capitulum ~~[illegible]~~ praedire valeat. Praeterea idem qui supra vicecustos indemnitati supellectilis Ecclesiae precipue vero argenteae atque totius thesauri Ecclesiae ~~[illegible]~~

maximo tempore periculorum cum scitu Maioris Capituli tempestive provideat. Nitorem Ecclesiae eiusque Altarium non negligat. Celebraturos ~~[illegible]~~ praecipue Maiores Capitulares ut decenter ad Altare prodeant ~~[illegible]~~ sollicite curet. Privilegia Scripturas Acta et munimenta quaecumque [illegible] sub sua cura habeat. Claves ad thesaurum et locum Capituli duntaxat penes seipsum et non penes Sacrarios teneat. Quoties vero illum abesse contigerit ab Ecclesia toties substitutum ad Officia Vicarialia non tamen de medio Vicariorum (una siquidem persona duas in eodem Officio peragendo non potest insimul repraesentare personas) sed extra Collegium Vicariorum in locum sui surroget ~~[illegible]~~ eadem quoque Reformatio etiam Vicedecanum in eventu absentiae illius afficiat.

6to de Mansionariis et eorum Officiis.

in fundo aeris egregie depicta
totum deauratum cura et sumptu olim
Illmi Gembicki de Anno
1653 ni fallor ut ad cornu
Epistolae extat Sepulchrum Ulti-
mi Piastorum ubi et solium
Pontificale operaque olim
Gembicii de structura non po-
steriori orectum et deauratum consistit
ad Cornu vero Evangelii in pane-
te extat Sepulchrum Hedui-
gis Reginae in opinione Sa-
ctatis de mortuis in medio
aut ad gradus per quos ascen-
ditur ad Presbyterium est
Sepulchrum aereum olim Fri-
derici Cardinalis et Epi Cra-
Circa hoc Altare Maiorem nova fundatio
[illegible] 1644
Sanctus ab Altari [illegible] Illmus
1644)
Processit ad Thesaurum alias
Sacrarium ad visitandas Sacras
Reliquias, ibique ante omnia Regestrum
aut Inventarium antiquum earundem
reliquarum fuit exhibitum cuius veri-
ficatio et aliarum recentium Reliquarum non regestratarum comisit Illmus

Memoriale Visitationis Cathedrae
Anno Dni 1670
die 8 July hora 7 in medio ho-
rologio Illmus processionaliter
in platea Canonicali proxime
ad antemurale et maenia ar-
cis qua in omnibus arcem ascendit
a Clero Cathli et aliarum Eccla-
rum Collatarum et Parlium Crac
Cleparum Stradomi et Casimi-
riensium processionaliter ex vi Inno-
tescentiae intimatarum exceptus
et illico incepto Hymno Veni
Creator sub Baldachino pro-
ounte Rndmo Suffraganeo
infulato cum Cruce et aliis Di-
gnitatibus et Canonicis deductus
ad arcem et templum Cathleo
ubi in ipso Portae maioris
ingressu ~~Crux cum reliquiis ad~~
Dno Kuchardus

41

R

Sandomirien Ecclesiae
Visitaõ seu Decreta refor:
mationis circa Visitaõnem
per Illm olim Trzebicki lata
copiatim descripta

1670

S.

~~N.o 16~~

Nro 258. 1.a

Terminat expeditam Visitationem in Collegiis Sandomirien Tarnovien Kielcen Ecclesiis et modo
atq. forma etiam Cathedralis Crac. III